

9. LIDOVÉ UMĚNÍ

Hudba ve Všemíně

Dechová hudba VŠEMIŇANKA

Hudební soubor „KOSOVCI“

Písň zpívané ve Všemíně

Písň našich mladých let

Pěvecké sbory

Ochotnické divadlo ve Všemíně

Divadelní představení – Sdružení katolické omladiny

Herecké obsazení některých divadelních představení

Divadelní představení – Sbor dobrovolných hasičů

Herecké obsazení některých divadelních představení

Vzpomínky na všeminské divadlo

Kino

Lidové zvyky a obyčeje v průběhu ročního období

Vánoční tradice, zvyky na Valašsku

Vánoce ve Všemíně – vzpomínka strýce Aloise Čaly

Svatba – „Obrázek obyčejů a zvyků“

Svatební písň, zpívané ve Všemíně

Tak ešče si něco přečteme aj o tých svadebních veselích

Rodinné obyčeje – svatba

Tradiční valašská svatba

Slavnost v obci – předvedení starých svatebních obyčejů

Tradiční valašská svatba – pořadatel Sbor hasičů v roce 1945 – vzpomínka Marie Tomšové

Výroba čaganů

HUDBA VE VŠEMINĚ

Zápisy z deníku pana Kučery Miroslava

Podle vyprávění mého otce Aloise Kučery, narozeného 18. 1. 1891 začaly dějiny všeminské hudby takto: Když jeho otec Metoděj sloužil jako voják v Kroměříži, pracoval v krejčovské dílně. Nedaleko dílny sídlila posádková hudba. Její členové museli stále cvičit. Dědovi se to vcelku líbilo. Když ukončil vojenskou službu a vrátil se domů, naskytla se určitá příležitost. Do naší obce chodil pošťák ze Slušovic pan Palivec, který byl muzikant. Protože se znal s mým dědou, uvažovali o tom, jestli by ve Všemíně mohla být taky nějaká dechovka. Bylo zapotřebí sehnat nějaké chlapce, kteří by měli o to zájem a věnovali se tomu. Do učení se přihlásili Kučera Metoděj, Bohumil Ježík, Čala Jeroným, Kachtík Josef, Berger Alois. To byli první začátečníci. Palivec docházel do Všeminy je vyučovat nejdříve k mému dědovi. Když se naučili teorii a taky základní stupnice, tak začali hrát nejdříve na církevních slavnostech, jako Vzkříšení, poutě na Hostýn, do Štípy. Později, jak se zdokonalovali, začali hrát na svatbách, pohřbech, plesech a jiných příležitostech. Začátky byly dosti těžké. Mladí chlapci měli času málo, museli pracovat na poli, ale poněvadž byli houževnatí a hudba je bavila, tak těžkosti překonali. Později přicházeli do kapely další chlapci, kteří měli chuť do muziky a hlavně hudební sluch, které také učil pan Palivec. To bylo před první světovou válkou a ještě několik let po ní.

Pak se utvořila kapela z mladších hudebníků, ke kterým se přidali i ti starší. Starší se pak dali dohromady se členy Trnavské kapely. Trnavskou kapelu vedl Mandák Teodor. Jelikož to byli muzikanti nadaní, utvořili ještě smyčcovou kapelu, takže na plesích hrávali ŠTREICH. To byla pěkná hudba. Na výletech, svatbách, poutích a jiných příležitostech hrála zase dechovka.

Po rozpuštění Československé armády v roce 1939 se vrátil do naší obce Všemina do civilu pan štábní rotmistr Čala Jan, který hrál na klarinet a byl na vojně víc než třicet let u vojenské hudby. Ten pak vedl dechovku, dělal kapelníka do roku 1963. Po něm byl kapelníkem Kučera František.

Akce, na kterých se hrálo od r. 1960:

Plesy – JZD, SRPŠ, Svazu žen, ČSPO, ČČK, Železničářů, maškarní.

Zábavy – SRPŠ, pouťové, Silvestr, hodové, kácení máje, dětský den, končínová (1963), sportovci, ČSM, SSK, důchodci, zahrádkáři (1970), odvedenci, MDŽ (JZD, zahrádkáři). Výlety - ČSPO, dožínky, myslivci, sportovci, dětský den. Schůze výroční - politické strany, složky.

Výročí setkání – ročník 40, 50, 60, svatby diamantové, zlaté.

Oslavy – 1. květen – Všemina, Gottwaldov – průvody, 9. květen - oslavy osvobození, Ploština, 28. říjen – Gottwaldov,

JZD – dobírky, dožínky, oslavy, důchodci, dostihy, vítání delegací.

Zájezdy – Nitra, Ostrava – Hrabůvka, Havířov, Břest u Přerova, Vídeň – Ples Čechů a dětský karneval, Povážská Bystrica, Brno – výstava zemědělských strojů.

Místa, kde se hrávalo: Všemina, Liptál, Ublo, Chrástěšová, Zádveřice, Vizovice, Hvozdná, Lutonina, Podkopná Lhota, Trnava, Jasenná, Prlov, Lukov, Kvítkovice, Lhota u Vsetína, Rázová, Fryšták, Vrbka u Kroměříže, Štípa, Chomýž, Gottwaldov, Velíková, Kudlov, Ratiboř, Hrobice, Semetín, Hutě, Slušovice, Březůvky, Spytihněv, Jaroslavice, Bratřejov, Vsetín, Kašava, Francova Lhota

Počet akcí od roku 1960:

1960 – 29; 1961 – 29; 1962 – 23; 1963 – 25; 1964 – 24; 1965 – 20; 1966 – 29; 1967 – 38; 1968 – 38; 1969 – 53; 1970 – 50; 1971 – 61; 1972 – 51; 1973 – 52; 1974 – 64; 1975 – 58; 1976 – 57; 1977 – 69; 1978 – 97; 1979 – 95; 1980 – 80; 1981 – 84; 1982 – 85; 1983 – 76; 1984 – 115; 1985 – 76; 1986 – 68; 1987 – 62; 1988 – 60; 1989 – 59; 1990 – 47; 1991 – 43;

DECHOVÁ HUDBA VŠEMIŇANKA

Tato hudba vždy provázela a stále provází občany při různých příležitostech, ať už jsou veselé, nebo smutné. Historii kapely pro časopis NOVA 48 26. 11. 1992 roč. II – Týdeník a. s. Nova Bratislava, někdejšího Jednotného zemědělského družstva Slušovice zaznamenala L. Hyblerová. Podklady pro článek získala od Ing. Zdeňka Kučery, tehdejšího kapelníka Všemiňanky.

Kapela ve Všemině vznikla na přelomu století. V té době jezdil do Všeminy učit talentované chlapce hře na různé hudební nástroje pan Palivec. Prvními jeho žáky byli Jeroným Čala, Metoděj Kučera, Josef Kachtík, Alois Berger a další. Kapela zpočátku hrávala při církevních obřadech, po rozšíření o další členy a pilném zkoušení, začíná hrát i na svatbách, plesech, tanečních zábavách a dalších akcích. Na přelomu dvacátých a třicátých let se všeminská dechovka spojila s trnavskou kapelou, kterou vedl pan Teodor Mandák.

Výrazným mezníkem ve vývoji všeminské hudby je rok 1939. V něm se po rozpuštění armády vrací do rodné obce vojenský muzikant, štábní rotmistr Jan Čala, přezdívaný „štábní“. Ten se nesmazatelně zapsal do dějin všeminské hudby nejen pro počet let, která dechovku vedl (téměř čtvrt století), ale hlavně pro její výrazný kvalitativní vzestup. Jan Čala byl kapelníkem až do roku 1963, kdy zemřel.

Po něm vedli hudbu krátce klarinetista František Kučera (tři roky) a bubeník Josef Kučera, který byl kapelníkem jeden rok.

V roce 1966 se stal kapelníkem pan Jaromír Štěpán. Měl velkou zásluhu na tom, že v době, kdy dechové hudby nebyly žádány, zanikaly, udržel všeminskou dechovku v podstatě v takové podobě, v jaké hraje dodnes. V roce 1967 byl Jaromír Štěpán navíc i spoluzakladatelem kapely zvané Kosovci, která úspěšně účinkuje i v současné době.

Dobré podmínky pro rozvoj dechovek vytvořilo slušovické družstvo, které se stalo jejím zřizovatelem. Technicky kapelu velmi dobře vybavilo.

Jaromír Štěpán vedl všeminskou dechovou hudbu 23 let, až do roku 1988. V této době kapela hrála především na akcích družstva - na dožínkách, plesech, zábavách, na dostizích, při vítání významných hostů, účastníků konferencí a sympozií i nečekaných návštěv, také na dostizích v Bratislavě, na obchodních trzích v Ostravě, na Agrokomplexu v Nitře a jiných městech. Měla možnost vyjet i za hranice. V roce 1981 účinkovala v Německé spolkové republice. Tehdy došlo ke kuriózní situaci. Při vyplňování dokladů se zjistilo, že hudba vlastně nemá jméno. Vždy to byla jen „všeminská dechovka“. Situace se nakonec vyřešila. Hudbě byl přidělen název „Všemiňanka“.

V průběhu osmdesátých let se potom uskutečnilo pod patronací družstva ještě šest dalších vystoupení Všemiňanky v Rakousku, kde hrála vždy úspěšně na plesech pro krajany. Zatím poslední cesta Všemiňanky do Rakouska se uskutečnila v lednu 1990.

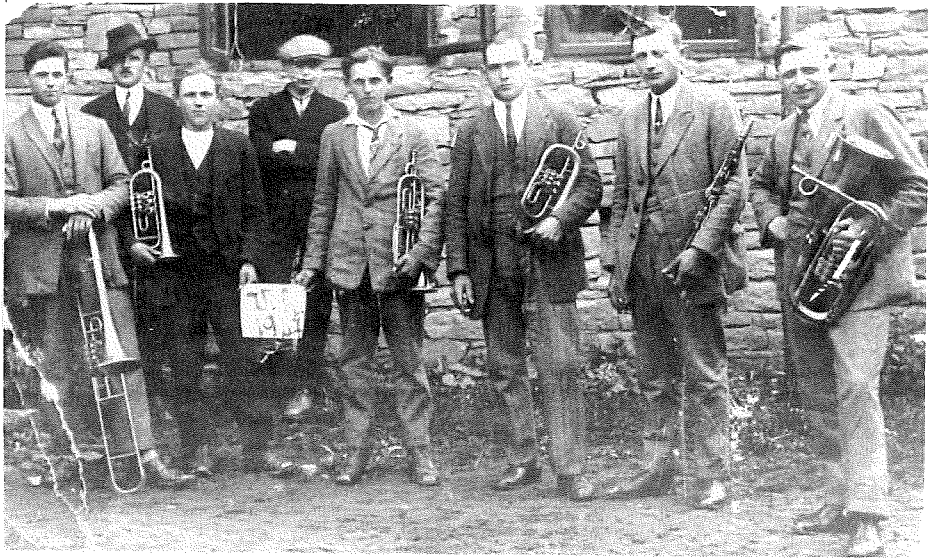
V roce 1985 nastupuje do všeminské hudby Alois Kučera. Vrací se z vojny, vojenské kapely. Alois Kučera pro Všemiňanku obětavě učí hrát mladé adepty na různé hudební nástroje. Rozšiřuje její repertoár o mnoho skladeb, které upravil v době svého působení ve vojenské kapele. Je uměleckým vedoucím Všemiňanky.

K ověření kvality dechovky slouží soutěže a přehlídky s odbornými porotami. Všemiňanka se s úspěchem zúčastnila soutěže o okresní Zlatou křídlovku, vystupovala na přehlídkách dechovek ve Val. Kloboukách, které byly vlastně přehrávkami amatérských souborů. Všemiňanka vždy obhájila svoji kategorii.

Kapelu tvořilo deset muzikantů, jeden zpěvák, dvě zpěvačky a zvukový technik. Průměrný věk u stálých členů nepřekračoval 38 let. Sdružili se v ní lidé různých povolání: dělníci, řidiči, ekonomové, technici, učitelé. Od roku 1988 vedl dechovku Zdeněk Kučera, 29letý soukromý podnikatel – ekonom. Oba bratry přivedl k hudbě jejich otec, který dlouhodobě ve Všemínance účinkoval. S dechovkou zpívala i jejich sestra Marie, než se provdala. Jejím pěveckým partnerem býval František Svačina. Úplně prvními zpěváky byli Rudolf a Inka Čalovi. Zpívali také Romana Polaštková, Zdeňka Kristková, Alois Kolaja, Františka Kovaříková a její dcera Hanka. Všemínanka hrávala skladby známých jihomoravských kapel, dílo jihočeského autora Ladislava Kubeše a také taneční skladby. Muzikanti se orientovali na melodické písničky, řízný, svižný repertoár, kterým se snažili lidi dostat do tempa. Těšilo je, když se lidé dobře bavili.

Dechová hudba má i v dnešní době své nezastupitelné místo v obci. U občanů má stále svou oblibu. Pod vedením kapelníka Vojtěcha Kovaříka doprovází občany u všech významných výročí a oslavách. Muzikanti jsou oblečeni do valašského kroje, kterým připomínají historii Valašska. Děkujeme všem hudebníkům, kteří hrají ve Všemínance za to, že tato v obci ještě nezanikla.

9/7/12

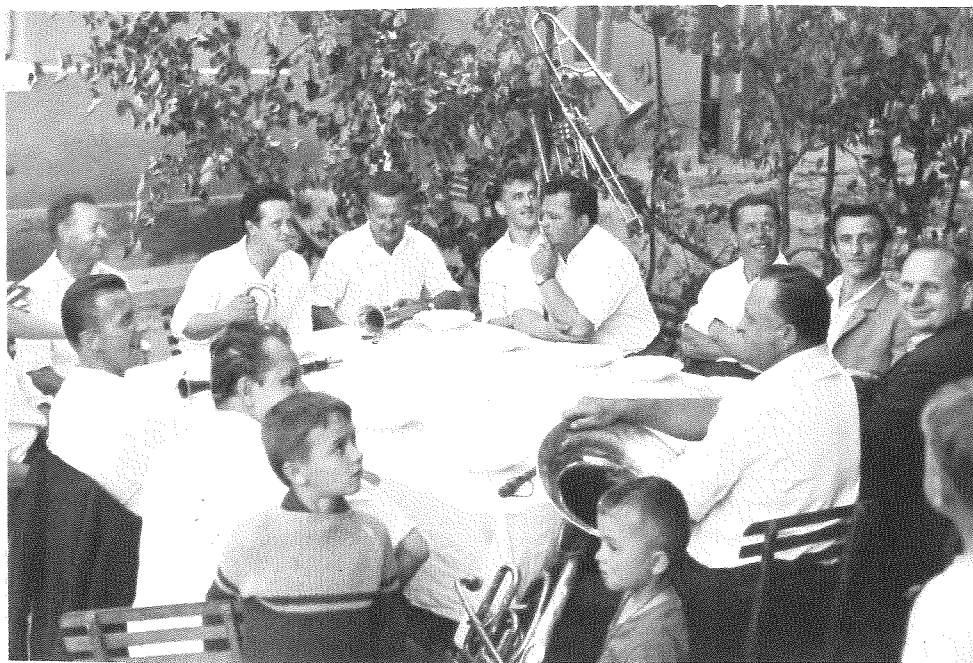
9/7/3

7/2/44

9/7/15

9/7/16

HUDEBNÍ SOUBOR „KOSOVCI“

V roce 1966, kdy nastoupil do kapelnické funkce místní dechovky Jaromír Štěpán, uvažoval on a i mladší členové souboru o zřízení džezové skupiny, která by zastoupila někdy dechovou hudbu. Po realizaci tohoto přání vedl kapelník oba soubory. Pro oba se rozšířil název „Kosovci“. Jak k tomuto názvu došlo? Z vyprávění starých členů název vznikl takto: Když mladí začínající členové džezové hudby žádali představitele NV a JZD o finanční podporu k zakoupení harmoniky a jednoho saxofonu, (koupeny OB v roce 1966), tehdejší předseda JZD slíbil pomoc. Žertem však prohlásil: „Až budete sehraní, zahrajete mně skladbu „Seděl kos s kosicí“. To přivedlo členy souboru k názvu „Kosovci“. Název jim plně vyhovoval, protože vystihl jejich temperament. Jméno Kosovci se používalo všeobecně pro dechový i džezový soubor. Džezový soubor byl pod tímto názvem registrován. Pro rozlišení obou souborů byl dechové hudbě přidělen v roce 1981 při výjezdu do Spolkové republiky Německo název „Všemiňanka“.

Jak soubor začínal? Hudebníci cvičili 1 x až 2 x týdně. Zprvu byl nácvik prováděn u člena kapely Jana Štěpána (u Polášků). Když však již vyluzované tóny domácí členové dále nemohli snášet, přestěhovali hudebníci zkoušky do staré, neobydlené chalupy u Dubčáků (naproti kostelu). Úplné první obsazení bylo: Jaromír Štěpán (vedoucí) – trubka, ing. Čala Alois (Hermín) - trombon, Kučera František a Kučera Alois st. - saxofony, Čala Rudolf st. - basa (tuba), Jan Štěpán – harmonika. Zpívali Rudolf Čala st. a Jan Štěpán. Repertoár se sháněl starší ze Slušovic, od tehdy již fungující kapely, kterou vedl A. Julina. Sháněl se i opisováním zapůjčených materiálů.

První veřejné vystoupení bylo 7. 5. 1977. Časem, jak se hudba zdokonalovala, zakupoval si soubor pulty na hraní, zesilovací techniku, oblečení – košile. S úsměvem vzpomínají, že v začátcích zpívali do nevykonného mikrofону, kterému žertem říkali „syrkáč“ – měl tvar krabičky od sirek.

V roce 1967 činil průměrný příjem hudebníka v obou hudebních souborech 50 – 70 korun za zábavu, svatbu, za pohřeb 15 – 25 korun. Postupem času se služby hudby zdražovaly. V roce 1977 již 70 – 90 korun na člena při zábavách, svatbách, při pohřbech 25 – 40 korun. Že postupem času byly hudby (dechovka i džez) velmi oblíbené a populární, svědčí to, že za 11 let do roku 1988 počet jejích vystoupení šel do stovek. Koncem 80 let starší hudebníci z džezového souboru začínají odcházet. Místo nich nastupuje mladá generace s novým repertoárem a i s novými nástroji.

Po sedmi letech vystřídal Františka Kučera Stanislav Tomšů, jeho náhradníkem se stal Jaromír Kobylík ze Slušovic. Rok nato se z vojny vrátil Rudolf Čala mladší, který vystřídal tatínka a v Jindřišce Čalové získali výbornou zpěvačku a klávesistku.

Zlomovým rokem se stal rok 1979, kdy koupili varhany, a tak z kapely odešel Jan Štěpán, který hrál na harmoniku. Následovaly další změny. V roce 1980 přišel Milan Gajdošík - zpěvák a kytarista, za bicí usedl František Dujka ze Slušovic. Střídal se s Jaromírem Štěpánem ml., protože místo bubeníka opustil pan Josef Kučera. Od roku 1983 - 1990 hrál bicí Karel Diblík.

Hudební skupina Kosovci brzy získala dobré jméno, neobešly se bez ní svatby, zábavy ani plesy. Často v ní hostovali bratři Zdeněk a Alois Kučerovi.

Roku 1981 vycestovala kapela do Furtu spolu s dechovou hudbou Všemiňanka. Opakovaně byli zváni do Vídně na ples krajanů i zde si získali své příznivce. Roku 1989 odešla na mateřskou dovolenou paní Jindřiška Čalová. Standa Tomšů převzal klávesy a Petr Polášek z Vizovic se ujal saxofonu. Ze souboru odstoupil pan Jaromír Štěpán st. (bývalý kapelník), odešel i pan Alois Kučera st.

Po roce 1990 se skupina zaměřila na rockovou hudbu, kapelnictví přebíral pan Rudolf Čala. Kromě něj, počáteční zábavnou sestavu tvořili: zpěv - Jarda Filgas, bubny - Karel Diblík, kytary - Milan Gajdošík, Petr Zerzáň, klávesy - Jarda Galetka a později Stanislav Tomšů, zvuk - Milan Junger a samozřejmě maskot Laďa Běss. Kromě zábav, účinkovali na více než deseti ročních vizovického Trnkobraní, účastnili se rockových festivalů.

Nastává změna v pozici zpěváka. Jarda Filgas odchází do skupiny Argema, střídá ho Jaryn Gargulák, ale jen nakrátko. Kapela musí opět hledat nového zpěváka, jímž se po výběru stává Radek Vičánek. S ním se zúčastnili soutěže Rádia Zlín Zlatý Buben, kterou vyhráli v roce 1994 díky hlasům svých početných příznivců.

Jako manažer skupiny tehdy působil Stanislav Hladký. Po odchodu Petra Vičánka, Květoše Balšána, a Petra Zerzáňa, nastala větší výměna členů. Sestavu pak tvořili: zpěv – Marcel Berger, klávesy – Honza Geryk, bicí Martin Štěpán.

Od roku 2000 se vrátili k původnímu repertoáru. Začali opět hrát na plesích a svatbách, získali nového zpěváka Libora Chuděje. Těsně před jeho příchodem usedl za bicí Roman Gerža, po dvou letech Alois Čala, pak Břetislav Heger. Na klávesy přichází hrát Olda Sigmund, o ozvučení se staral Stanislav Tomšů.

Další změny: Radek Macháček – bubeník odehrál celou letní a podzimní sezónu roku 2008.

V roce 2009 se na dvě plesové termínky vrátil Břetík, aby zasvětil nového bubeníka do tajů plesů.

Novým bubeníkem je Marek Čala, syn kapelníka Rudolfa.

V roce 2011 ukončil svou činnost ve skupině Olda - klávesák a přichází staronový klávesák Martin Lipinský. Za zvukaře Stanislava Tomšů, který při povodni ve Všemíně utrpěl vážná zranění a zemřel, nastupuje Petr Závodský. Na krátkou chvíli bubeníka Marka Čalu zastupuje Radek Macháček.

V roce 2012 na plesové sezóně hrají na tenor saxofon Vojta Kovařík a Jaromír Kobylík.

V roce 2013 na pozici bubeníka přichází Honza Uruba, a v roce 2014 na tenor saxofon hráč Pavel Žůrek. V roce 2015 končí bubeník Honza Uruba a místo něj do kapely přichází Radek Pluhař a další nový hráč na klávesy, pozoun Jaroslav Mikuš.

Sestava roku 2016: Rudolf Čala – basa, Milan Gajdošík – kytara, Libor Chuděj – zpěv, kytara, Radek Pluhař – bicí, Jaroslav Mikuš - klávesy, pozoun, David Bednařík – zvukař, Petr Polášek – alt saxofon, Pavel Žůrek – tenor saxofon.

Kapela je úspěšná a stále žádaná. Současná sestava kapely – rok 2020:

Rudolf Čala - kapelník, basová kytara, zpěv

Milan Gajdošík - kytara, zpěv

Libor Chuděj – kytara, zpěv

Radek Pluhař – bicí

Jaroslav Mikuš - klávesy, pozoun

Petr Polášek - alt saxofon

Pavel Žůrek – tenor saxofon

David Bednařík – mistr zvuku

9/7/24

PÍSNĚ ZPÍVANÉ VE VŠEMINĚ

Všemina patřila k nejzpěvnějším dědinám na Vizovsku. Zpívalo se při jakékoliv příležitosti po celý rok. Při všech pracích doma, na poli, v lese, na pastvě. Nejvíce se zpívalo při svatbách a tanečních zábavách. Se zpěvem přicházivali koledníci na Štěpána, na Tři krále, „ve fašang“, při vynášení Mařeny na Smrtnou neděli, při kácení máje, při dožínkách, v létě po večerech, při sušení a vaření trnek, na hody, při besedách a i v hospodách a jiných příležitostech. Rozeznáváme písně taneční, svatební, pijácké, „legrúcké“, zbojnické, salašnické, žňové, halekačky, ukolébavky, koledy, balady a i jiné.

Zpěvnosti pomalu ubývalo, písničky se zapomínaly. Díky sběratelům bylo hodně lidových písniček zachráněno a vydáno ve zpěvnících. Sběratelé navštěvovali především stařenky a staříčky, kteří si ještě písničky pamatovali.

Ukázkou jsou písně vydané v knize Eduarda Pecky – Valašské národní písně a říkadla s nápěvy do textu vřaděnými. Lid na Vizovsku 1884.

Eduard Pecka byl učitelem ve Vyzovicích v letech 1876 – 1888.

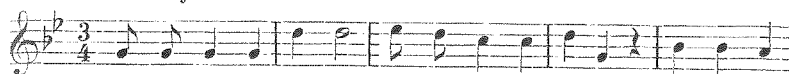
Dalšími sběrateli písní na Valašsku od roku 1939 do roku 1945, byli PhDr. Kubeša Arnošt, Jan Nepomuk Polášek. V publikaci „Jak Polášek s Kubešů zbírali valašské písničky“ (Petr Halenkovský) si můžeme přečíst, kde všude Polášek s Kubešů zbírali, keré muzikanty a zpěváky potkali, co všechno přitom zažili.

Zbírání písniček není dycky tak ľehké. Negdy zme museli za zpěváky přes hory na paseky aj několik hodin cesty. A není také každém hned do zpěvu. Musíme často překonávat nové a nové potíže, které sa nám stavíja do cesty.

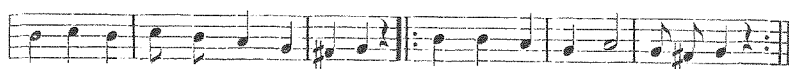
Najstarší spěváci měli 90, 91, 92, 93 roků. Ale stařenka Kučerova ze Všeminy byla nade všecky. Nájprv nechtěla spívat: „ Nejakú svatú, to ešte, ale takové darebnice už po mně nežádejte. Dyť už mám 100 roků! Co by si o mně Pámbu pomyslí? “ Ale když zme poseděli na náspě a pospomínali na staré časy, stařenka sa rozebrala a páru písniček nám přeca pověděla. Ale zpívat, že nebude. Gdyž přišli mladí z poľa, tož hned na stařenku: „ A tož, co byste nespívali? Dyť večer si zavdy notíte pod peců a nigdo vás nepočúvá! “ Stařenka sa dala do zpěvu. Nakonec praví: „A včil už ně dajte pokoj a nepokúšajte starú osobu! “ (Byla to její písnička poslední. Za dva měsíce umřela).

Ze Všemíny.

231.

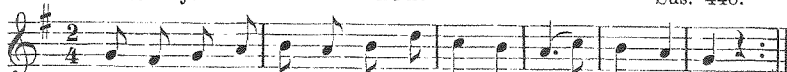
Pá-ni mu-zi-gan-ti, ve-se-le nám hrajte, na na-šu

ne-vě-stu do-brý po-zor dajte, o - na má ví-nek ze-le-ný,
na pr-stě pr-sten stříbrný.

Ze Všemíny.

232.

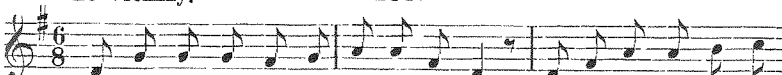
Suš. 448.

Eš-če sa vás, má maměnko, o-ptat mám, o-ptat mám,
Le-sti u vás, má maměnko, o-stat mám, o-stat mám.

Ne, Aničko, ne, Aničko,
Ne se mnú,
Koho's ty si vyvolila,
Ten s tebu.

Ze Všemíny.

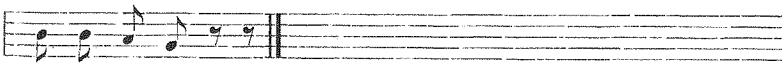
233.

Ma-měn-ko, ta-tí-čku, dě-ku-ju vám, za va-še cho-vá-ní

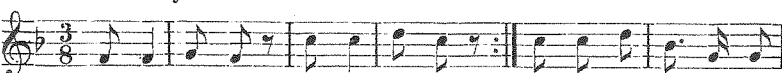
ru-ce lí-bám, že ste vy mne vy-cho-va-li a z ru-čky na ručku

pře-klá-da-li.

Ze Všemíny.

234.

Včé-ra's by-la Fi - ja - lo - va, a dnes si, má mi-lá,

cé-re-čko roz-mi-lá, Fi - še-ro - va.

Včéra's měla zelený věnec,	Včéra's měla obalenku,
A dnes máš, má milá,	Nebudeš, má milá,
Céřečko rozmilá,	Céřečko rozmilá,
Bílý čepec.	Věc panenkú.

Ze Všemíny.

235.

Suš. 455.

Počkaj, zastaň, můj mi-lý for-mánku, až já sa roz-lú-čím

s mú mi-lú ma-měn-kú.

Počkaj, zastaň.
Nešvihaj bičičkem,
Až já sa rozlúčím
S mým milým tatičkem.

35. Co vy, ženy, na mně máte? Svadební.¹⁾

Mírně ♩ = 72. Zp. Hanča Kučerová, u Mičů, 100 L., z Všeminy. V. z.

p *mf* *mf*

1. Co vy, že-ny, na mně máte, že si mňa tak ob-se-

p

dá-te? Rá-dy by-ste za-če-pi-ly,

mf

e vě-neček při-pra-vi-ly, Bo-že, Bo-že můj.

2. Je-ji tady gdo z rodiny?
Můj tatíček roztomilý,
budú tady při mně státi,
dyž ně budú víněk braiti,
Bože, Bože můj.
3. Je-ji tady má rodina?
Má maměnka roztomilá
budú tady při mně státi,
dyž ně budú víněk bráti,
Bože, Bože můj.

174. Užínajte, ženci.¹⁾ Žňová.

Mírně ♩ = 72. Zp. Anča Kučerová u Mičů, 100 L., z Všeminy. V. z.

mf

1. U - ži-najte, žen-ci, u - ži-naj-te ní-z-ko,

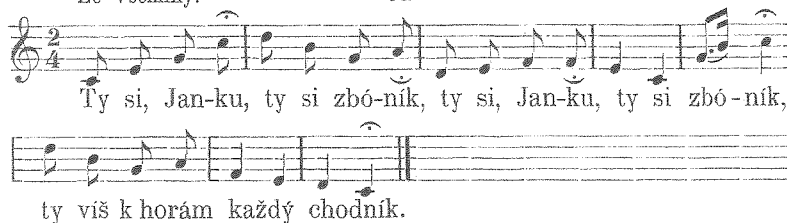
p

až sa vám nezapchne do ři-ti str-ni-sko.

2. Fojtova gazděno, otvíraj nám vrata,
až si nepolámcm na věnečku zlata!
3. Fojtova gazděro, otvíraj nám dva ři,
abyzme věděly, co máme k věčři.
4. Otvíraj, gazděro, otvíraj kuchyňu,
máš tam pěknú cěru, ukrademe ti ju.

Ze Všemíny.

92.

Každý chodník, každú cestu,
Od dediny zasěj k městu.

Pryč kozičky, od vodičky,
A já mosím od děvčičky.

Pásla kozy valašenka,
Z druhé strany šafařenka.

Kde ty, Janku, kde ty jedeš,
Kde ty prázdné bečky vezeš?

Jak napásla, k vodě hnala,
Na synečka zavolala.

A já jedu do Hulína,
Přivezu ti plné vína.

Ze Všemíny.

93.

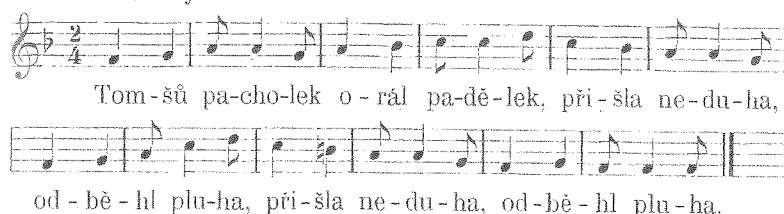
Erb. 357.

Na to sem sa tak mladá vdávala,
Abych těžce nedělala;
Kúpil mi muž krávu,
Já mosím na trávu,
Toho sem sa nenadála.

Ze Všemíny.

94.

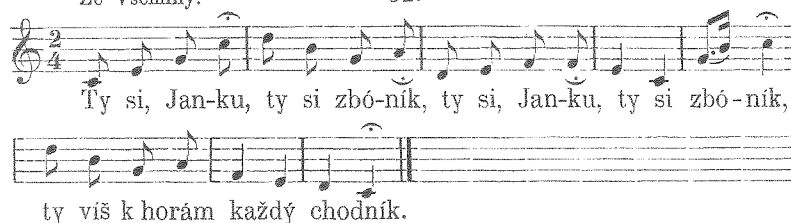

Plužek na poli,
Koně v maštali,
Nechte Ozéřka,
Nech si povolí.

Nech si povolí,
Nech si poskáče,
Šak mu ženička
Doma neplače.

Ze Všemíny.

92.

Každý chodník, každú cestu,
Od dědiny zasěj k městu.

Pryč kozičky, od vodičky,
A já mosím od děvčičky.

Pásla kozy valašenka,
Z druhé strany šafařenka.

Kde ty, Janku, kde ty jedeš,
Kde ty prázdné bečky vezeš?

Jak napásla, k vodě hnala,
Na synečka zavolala.

A já jedu do Hulína,
Přivezu ti plné vína.

Ze Všemíny.

93.

Erb. 357.

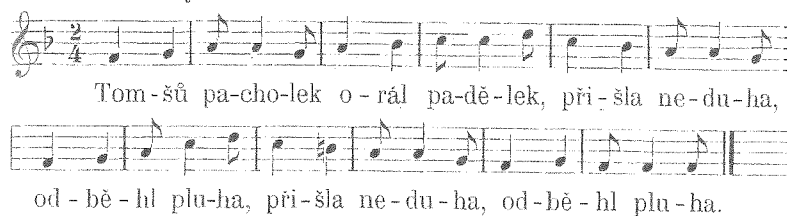

to-ho sem sa ne-na-dá-la.

Na to sem sa tak mladá vdávala,
Abych těžce nedělala;
Kúpil mi muž krávu,
Já mosím na trávu,
Toho sem sa nenadála.

Ze Všemíny.

94.

Plužek na poli,
Koně v maštali,
Nechte Ozéfka,
Nech si povolí.

Nech si povolí,
Nech si poskáče,
Šak mu ženička
Doma neplače.

Ze Všemíny.

189.

Erb. 364.

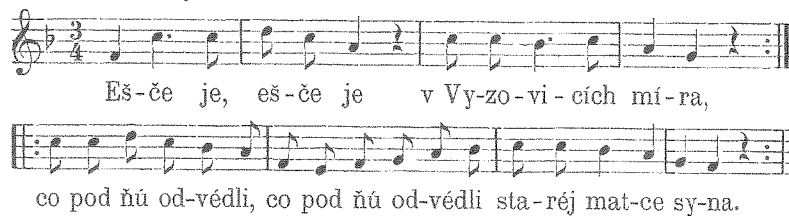

Já sem sa fa přidržel,
Také nic nezachovám,
Kerý grejcar v kapci mám,
Každý šenkýřovi dám.

O skleničko skleněná,
Dobré pálené z tebe,
Pámbů pozdrav sklenáři,
Kerý urobil tebe.

Ze Všemíny.

210.

Jednoho odvědli,
Druhého hledali
A tomu třetímu,
Honzičku švarnému
Konička sedlali.

Jedličko, jedličko,
Neopúščaj vršek,
Tajak mňa opustil
Můj starý tatíček.

Jedličko, jedličko,
Neopúščaj chvojí,
Jak mňa opustili
Rodičové moji.

Tatíčku, tatíčku,
Hlboko ležíte,
Mňa na vojnu berú,
Vy o tom nevíte.

Jedličko, jedličko,
Neopúščaj vrší,
Jak mňa opustila
Moja najmilejší.

Nevíte, nevíte,
Vědět nebudete,
Už na vašém hrobě
Konvalinka roste.

Konvalinka kvete,
Bílý karafiát,
Škoda vás, rodiče,
Škoda vás nastokrát!

Ze Všemíny.

227.

Bart. 26. Suš. 440.

Co vy že - ny na mně má - te, dyž vy mne tak
ob - se - dá - te? Rá - dy by - ste mne při - pra - vi - ly o můj ví - ne -
ček ze - le - ný, Bo - že, Bo - že můj!

Je-i tady má rodina,
Má maměnka roztomilá?
Bude-i ona při mně státi,
Dyž mi budú vínek bráti,
Bože, Bože můj!

Je-i tady kdo z rodiny,
Můj tatíček roztomilý?
Bude-i on při mně státi,
Dyž mě budú zavíjati,
Bože, Bože můj!

Ze Všemíny.

228.

Suš. 432.

Dyž sme sa tu ze - šli, sed - mě tu, šak nás tu stře - ví - čky
ne - h ně - tú.

A jak nás střevičky budú hñést,
Dáme sa koníčkem dom dovézt.

Ze Všemíny.

229.

Pod - te kup - ci k nám, vy bu - de - te ku - po - va - ti,
Má - me do - brý krám; my bu - de - me pro - dá - va - ti,
ne - po - je - dem dál.

Ze Všemíny.

230.

Bart. 28.

Hoj, hoj, hoj, a my má - me ja - lo - ve - čku sa - mý loj.
Tuk, tuk, tuk, a my má - me ja - lo - ve - čku sa - mý tuk.

Nesem, nesem kyselo,
čtyry leta viselo,
na pátý rok spadlo,
jak spadlo, hned zvjadlo.

Smrt, smrt ukrutná,
kyselico nechutná;
kyselicu zíme
a smrt utopíme.

V textu se objevuje žertovná narážka na postní valašské jídlo kyselicu.
Tento zajímavý textový popěvek k prastarému slovanskému jarnímu obřadu vynášení smrti
zaznamenal ve Všemíně sběratel lidových písní F. Sušil.

Užíňajte ženci, užínajte nízko,
Ať sa vám nezapchne,
do řiti strnisko.

Obřadní dožínkový popěvek, který zpívala cestou do dvora družina ženců nesoucí dožínkový věnec.
Sb. J. N. Polášek – A. Kuběna Valašské pěsničky V., č. 174 (1946)

Co vy ženy na mně máte,
Že si mňa tak obsedáte?

Rády byste začepily,
O věneček připravily,
Bože, Bože, můj.

Svatební obřadní píseň. Zpívaly ji „družky před zavíjačků nevěsty.

Sb. J. N. Polášek – A. Kubeša, Valašské pěsničky V., č. 35 (1946)

V písních valašského lidu zrcadlí se celá příroda se svou harmonií a rytmem. Poesie jarních večerů a kouzlo letních nocí, omamná vůně luk a lesů, bzukot včelky, bublání potůčků, jásavé trylky skřivánčí, nadšený popěvek lindušky, kukání zezulky a vše, čím srdce přeplněno — láskou, radostí, žalem i bolestí — to vše zpívá, hýří, směje se i pláče v tónech „valaských pěsniček“.

Arnošt K u b e š a.

Jan N. P o l á š e k.

Ve Valašském Meziříčí dne 1. března 1939.

Písně našich mladých let

V tej všeminskej javořině, leží šohaj pobitý je. Leží, leží až omdlívá, hlavěnka ho pobolívá.
Přišla k němu jeho máti, hlavěnkú mu povázati. Když mu hlavu povázala, přežalostně zaplakala.

Pod Všeminů je lúka tři sta měr široká, ta má být do rána posečená.
Sečů ju sekáči mají ostré kosy za nima má milá pohrabuje. Když ju dohrabala, přežalostně zaplakala. Škoda je ťa můj synečku, že jsem ťa poznala.

Spadl lístek...
Spadl lístek z javora, spadl na nás na oba. Pojd' má milá, pojd' a doprovod' mňa do našeho dvora.
Já tam s tebou nepůjdu, protože tvá nikdy nebudu. Ty jsi synek bohatých rodičů a já enom dívka chudobná...

Za horů...
Za tú horů za vysokú, mám frajárku černoookú. Šel bych za ňú, cesta je zlá, ve dně prší, v noci je tma.
Hoja, hoja, milá duša moja. Těžké, těžké rozlučení, když jsme spolu naučení.

Stavěli tesaři...
Stavěli tesaři zedníkům lešení, po něm sa prochází moje potěšení. Moje potěšení modré oči máte a já sa vás bojím, že mne zanecháte. Neboj sa cérečko mého oklamání, nedal by nám Pán Bůh žádné požehnání. Žádné požehnání na našem statečku, že jsem já oklamal chudobnú cérečku.

Rožnovské hodiny...
Rožnovské hodiny smutně bijú, že mně s mojou milů rozvádájú. Ale nerozvedú, nebojím sa, šak já mám šablenku, ubráním sa. Rožnovský pan farář pěkně káže, rozdává obrázky u oltáře. Já na to kázání také půjdu, o jeden obrázek prosit budu.

Slovenská...
Okolo Súče voděnka teče, vzkázal mi syneček, že už mne nechce. Když ty mňa nechceš, já o ťa nedbám. Proč bych já přesmutná smutek nosila, když jsem tě synečku nemilovala.

Lidová...
Konopa, konopa, zelená konopa, kdo mi dnes večer na okno zaťuká. Zaťuká, zaťuká šohajek volací, zalúbily sa mu moje modré oči. Moje modré oči, sú jak ten aksamit, škoda jich šohajku, škoda jich zakalit. Zakalit, zakalit, dovede ledaskdo, ale jich potěšit dovede málokdo.

Veselá je dědina...
Veselá je dědina, kde sa milá zrodila. Ještě je veselejší, kde je můj najmileší. Veselá je veselá, jak hodová neděla dědina šohajkova – kytička kolajkova. Jesli ty mne ráda máš, prodej pole, vše co máš, prodej pole, vinohrady a vyplať mne milá z vojny. Vinohrady neprodám, ráda vínko popíjám, vínečko já ráda piju, kořaličku nevyleju.

Od Buchlova...

Od Buchlova větr věje už tej Kačence pentle bere. Dneska nevěsta, zajtra žena, dnes večer budeš začepená. Ty jsi Martine, strom zelený, tobě nebylo třeba ženy, tys mohl chodit po galánkách, jak ten holúbek po hambalkách. Ty jsi Kačenko bílá růža, tobě nebylo třeba muže. Tys mohla býti na slobodě, jak tá rybička v čistěj vodě.

Svatební...

Hore hájky, dolú hájky, hore hájky dolú hájky, dívajte sa Všemiňanky.
Dívajte sa jak vy chcete, dívajte sa jak vy chcete, šak vy za mňa nepůjdet.

Pojď děvenko, pojď ty za mňa, pojď děvenko pojď ty za mňa, nebude ti křivda žádná.
Nebude ti nikdo láti, nebude ti nikdo láti, ani otec, ani máti.

Nepůjdu já za takého, nepůjdu já za takého, kerý nemá domu svého.
Domu svého klenutého, šindelečkem pobitého.

Čtyři jamy žita mám nebozízem provrtané a vínečka čtyři bečky
z ořechovej skařůpečky.

Hájek...

Ej hájek , zelený hájek, mám nevěstu jak maryánek.
Ej dubí, zelené dubí mám ženicha, ten sa nám lúbí.

Ej lukše, lukše, drobné lukšičky, co jich dělaly moje ručičky.
Ej lukše, lukše, drobné lukšičky, hledaj ženichu, hledaj kmotřičky.

Ej máčka, máčka, kyselá máčka, hledaj nevěsto, hledaj kmocháčka.

Na jedné dolině...

Na jedné dolině, větr pofukuje, na druhé dolině žena sa buduje.
Lepší žena mladá, než půl vinohradu, vinohrad pochybí, žena neošídí.

Neboj sa cérečko u Valachů hladu, mají tam zahradu a v ní kozí bradu.
Neboj sa cérečko, že ťa budu bíjat, koupím ti kočárek, budu ťa vozívat.

Baba...

Neber si ty můj synečku pro peníze babu, najprv půjdeš do hospody pro velikú haňbu.
Všeci půjdu s mladú, ty se starú babú, neber si ty můj synečku pro peníze babu.

Najprv půjdeš do hospody, necháš si zahrát, stará baba za dveřama začne tobě brblat.
Né tak synku né tak, zanech švarných děvčic, když si nechtěl starú babu, měl sis si mne nebrat.

Svoboda...

Svoboda, svoboda, svoboděnka, vždycky mi říkala má maměnka,
že je svoboděnka poklad Boží, že si jí má vážit jeden každý.

Já jsem se oženil, není dávno, vzal jsem si na sebe velké jařmo.
A to jařmo nosím až do smrti, na svobodu musím zapoměti.

Haňba...

Haňba vás mládenci, haňba vám může být, že vy neumíte družky rozveselit.

Haňba vás družičky, haňba vám může být, že vy neumíte svatby rozveselit.

Sivá holuběnko...

Sivá holuběnko, kdes byla, žes ty svoje popelavé peří ztratila.

Ztratila jsem já ho na poli a to pro tebe můj sivý holoubku navzdory.

Navzdory ty mi nic nedělej, jenom ty si sivá holuběnko pozor dej.

Valašská...

Na horách studénky, sú moje šenkérky. Ony ně nalejú a platby neberú.

Na horách kosové, sú moji zvonové. Oni ně zpívajů až hory zvonijů.

Loučení...

S pánem Bohem idu od vás, nezarmútil jsem nikoho z vás.

Ni mladého, ni starého, nezarmútil jsem já nikoho.

S pánem Bohem zostávajte a na mne si vzpomínejte.

PĚVECKÉ SBORY

Pěvecké sbory a jejich činnost v naší obci je známa jen ze záznamů určitých slavných událostí v kronikách a zápisech spolků, organizací.

Zápis o pořádání pestrého večírku. Všemina 18. 5. 1942.

Pěvecký kroužek při sboru dobrovolných hasičů ve Všemíně, pořádal první Pěveckou akademii, dne 17. 5. 1942 v místnosti pana Tomáše Kovaříka, ve čtyři hodiny odpoledne.

Za režie pana Václava Kroupy, učitele, pěvecký kroužek předvedl skladby od českých skladatelů, hlavně „Smetana, Křížkovský“.

Mužské čtyřzpěvy.

Účinkující: pan Václav Kroupa - dirigent

Tenor I. - Kučera Jan, Štěpán František. Gajdošík Jan, Čala Rudolf

Tenor II. - Gargulák Stanislav, Kaulinec Vítězslav, Tomšů Vladimír, Kovařík Vojtěch

Bas I. - Ježík Jan, Kolaja Alois, Kolaja Stanislav, Štěpánů František

Bas II. - Gajdošík Metoděj, Mika Jaroslav, Gajdošík Josef

Na pozvání pana učitele Kroupy zavítal k nám pan učitel Kepřt se svým Dětským sborem ze Slušovic.

Zahájení – br. Gargulák – seznámil obecnost s programem.

Nato zazpíval kroužek Heslo vd = Křížkovský. Pak následovala další skladba zdejšího pěveckého kroužku a nato zazpíval dětský smíšený sbor zdejší Obecné školy tři písně sborově a čtyřhlasně. Nato nastoupil Dětský pěvecký sbor z měšťanské školy ze Slušovic za řízení pana učitele Kepřta. Pak byla 10 min. přestávka a po ní účinkoval zdejší mužský kroužek až do úplného vyčerpání programu.

Celkem kroužek zazpíval 24 skladeb od různých skladatelů. Celkový posudek obecnosti byl uspokojivý, až na maličkosti u I. hlasu.

Část druhá

Dne 24. 5. 1942 svolal zdejší učitel schůzi pěveckého kroužku za tím účelem, že přednesl návrh a předpoklad dalších našich zpěvů. Navrhl, aby se během prázdnin udělala přestávka až do 1. září 1942. Návrh byl přijat a schválen. Pak přišlo pilování a bilance celkové práce, kde se vše vysvětlilo. A sborovým heslem „Zpěvům zdar“ byla schůze ukončena.

Ochotnické divadlo ve Všemíně

Ochotnické divadlo ve Všemíně se začalo pravděpodobně hrát se vznikem místní skupiny Sdružení katolické omladiny a spolkem Křesťanské ženy v roce 1920. Další divadelní představení organizuje Sbor dobrovolných hasičů, který vzniká v roce 1936. Divadelní představení se hrála v hostinci „U Fojtů“ a později v hostinci „U Kachtíků“.

Za druhé světové války v roce 1942, kdy byla zastavena veškerá činnost spolků a organizací, na okresní schůzi všech spolků ve Zlíně se jednalo o sloučení všech divadelních podniků a vytvoření jednoho spolku v každé obci. Organizace místní skupiny Sdružení katolické omladiny dostala pravomoc provádět veškeré kulturní a divadelní podnikání pod organizací Ústřední Matice divadelního ochotnictva českého - okrsek ve Zlíně.

V 50. a 60. letech se nacvičovalo a hrálo divadlo pod hlavičkou Osvětové besedy. „Její pastorkyňa“, „Maryša“, „Hospoda u přívozu“, „Gazdina roba“ a další. Na jejich přípravě se podílel ředitel školy pan Vítězslav Přikryl a učitelé školy i jako herci.

V roce 1991 a 1992 mládež nastudovala a sehrála divadelní představení „Popelka“ a „Dalskabáty, hříšná ves“.

Od října 1996 začíná svoji činnost ochotnické Divadlo Mladých. Zkouší se v budově zahrádkářů, na hasičské zbrojnici, nebo v hospodě „U Kachtíků“. Soubor odehrál úspěšně divadelní představení v roce 1997 „Čertovy námluvy“, v roce 1998 pohádku „Z Šípků“, v roce 1999 „Král 3.333“, v roce 2000 „Chudý rytíř“ a „Lumpacivagabundus“.

Divadlo Skrytého Humoru v roce 2002 se představilo divákům pohádkou „Kterak bylo čertům v pekle zima“, v roce 2004 nastudovalo pohádku „Kapitán John Pipplefox aneb Hrůza v Čínském moři“.

Ochotnické divadlo má ve Všemíně tradici. Herci hráli ochotně a rádi. Návštěvnost představení bývala velmi dobrá. Divadelní představení se hrávala i v okolních obcích a pro žáky škol.

Divadelní představení - Sdružení katolické omladiny

Činnost členů Sdružení katolické omladiny byla mimo jiné zaměřena především na kulturní činnost v obci. Omladina pravidelně nacvičovala a hrála až čtyři divadelní představení ročně. Byla vlastníkem divadelního jeviště, které se i zapůjčovalo jiným spolkům a školním dětem.

Přehled divadelních představení ze zápisových knih od roku 1926.

Divadelní představení byla většinou hrána v měsících leden - duben a prosinec.

- r.1926 „Jakou našel Jakub metlu na zlou Teklu“
„Teta mistra Štycha“
- r.1927 „Z manželského ráje“
„Trestanci na Špilberku“
„Helenka z Pazderny“
„Studentský trojlístek“
„Tatínkovy juchty“
- r.1928 „Pomněnky“
„Jesličky“
- r.1929 „Bílá myška“
„Lucifer“
„Krejčí Nitka“
„O celý týden“ *napřed*
- r.1930 „Černý kříž v lese“
- r.1931 „Mlynářova Mařka“
„Na Zdražilově gruntě“
„Student politik“
- r.1932 „Pasekáři“
„Ferda šéfem“
„Mikuláš a čert na námluvách“
„Michal a Matěj“
- r. 1933 „Pro rodné lány“
„Michal a Matěj“
„Tři párky od Mikuláše“
„Matěj, sekretář sňatkového závodu“
- r.1934 „Helenka z Pazderny“
„Naše tchyně odzbrojuje“
„Nestyd' se, tatíčku“
„Boženčino štěstí“
- r.1935 „Ferda detektivem“
„A odpusť nám naše viny“
„Zavadilka vdává céru“
„Horalí“
„Hrobníkův syn“
„Tatínek šel na záleta“
„Černé oči“
„Živá mrtvola, Není doktor jako doktor, Němý harmonikář“
- r.1936 „Michal a Matěj“
„Hrobníkův syn“
„Tatínek šel na manévry“
„Nevěsty z českého ráje“

r.1937 „Rozmysli ^{si} se, Mařenko“
„Dvojník pana Dibelky“
„Pro ztracený grunt“

r.1938 „Pohádka lesní samoty“
„Světlo jeho očí“

r.1939 „Vesnička pod lipami“

r.1940 „Bartáskova dvojčata“
„Tři Marie“

r.1941 „Myslivecká latina“
„Že se nestydíte“

Od roku 1942, kdy byla zastavena veškerá činnost spolků a organizací, se muselo žádat o povolení sehrát divadelní představení, což nebylo jednoduché.

r.1942 „Soucit“

r.1943 „U pokladny stál“ - toto divadelní představení a další divadelní představení byla nacvičena spolu se Sborem dobrovolných hasičů.

r.1944 „Václav Hrobčický z Hrobčic“

r.1946 „Staříček Holuša“

r. 1947 „Lucerna“

Divadelní činnost a další činnosti místní skupiny Sdružení katolické omladiny byly ukončeny politickými událostmi po únoru 1948.

Herecké obsazení některých divadelních představení

Teta mistra Štycha (r.1927)

Obsazení - herci:

Gajdošík Josef (Orsavů)
Čala Josef (Severinů)
Tomšů František (Mikotů)
Kučera Eduard
Kaulinec Vítězslav
Vala František
Kolaja Stanislav
Tomšů Stanislav
Gajdošík František
Tomšů Jan (Řeháků)
Křiváková Albína
Štěpánová Františka
Řezníková Františka
Tomšová Františka (Petřáková)
Kučerová Ludmila

Z manželského ráje (r.1927)

Osoby a obsazení:

Loukota: Čala Josef
Jeho žena: Holíková Marie
Jejich dcera: Řezníková Františka
Vyskočil - zet' : Tomšů František
Služka: Matušová Anděla
Domáci: Kučerová Božena
Prodavačka mýdla: Polaštíková Hermína
Krejčí: Kolaja Stanislav
Sousedé: Holík Jan
Tomšů František
Kaulinec Vítězslav
Tomšů Jan
Knihkup. zříz. : Tureček Stanislav
Telegrafní posel: Bělíček Florián

Student politik (r.1931)

Osoby a obsazení:

Miroslav - bohatý sedlák: Gajdošík Josef
Kazimíra - jeho žena: Řezníková Marie
Blahoslav - jejich syn: Ježík Jan
Ctibor - statkář: Holík Stanislav
Dobroslava - jeho žena: Kučerová Božena
Běla - jejich dcera: Štěpánová Marie
Vítězslav - student: Tomšů Stanislav
Dobruška - jeho sestra: Čalová Marie

Jaroslav - chudý student: Tomšů Oldřich
Mladá cikánka: Polčáková Božena
Mladý cikán: Tomšů Alois
Stará cikánka - Balamutka: Štěpánová Marie
Četník: Matůšek František
Blesk - posel: Chovanec Stanislav

Michal a Matěj (r.1933)

Obsazení - herci:

Holík Stanislav
Ježík Jan
Chovanec J.
Mika Alois
Gajdošík Josef
Ježík Josef
Čalová A.
Kirchnerová M.
Tomšová F.
Štěpánová M.
Tomšová A.
Ježíková F.
Kirchnerová A.

Naše tchyně odzbrojuje (r.1934)

Osoby a obsazení:

Uzenář z Prahy - Antonín Fialka: Ježík Jan
Leokadie - jeho manželka: Řezníková Marie
Boženka - její dcera: Kirchnerová Marie
Dr. Borecký Jaromír - komisař: Gajdošík Jan
Martin Lapata - majitel mlýna: Mika Alois
Lidka - jeho žena: Řezníková Lidmila
Vašek Kudrna - mládek: Mika Jaroslav
Mudr. Fabián Kolbada: - lékař: Holík Stanislav

Ferda detektivem (r.1935)

Osoby a obsazení:

Láďa Hanuška - nástupce fy. Žemličky: Tomšů Alois (Machů)
Libuše - jeho žena: Čalová Marie
Ferda - sluha u Hanušků: Ježík Jan
Lora - služka: Řezníková Lidmila
Účetní: Ježík Josef
Fredy - lupič nedobytných pokladen: Tomšů Oldřich
Cafourek - detektiv kanceláře: Mika Alois
Policejní komisař: Miklík Jan

Rozmysli se^{si} Mařenko (r.1937)

Osoby a obsazení:

Vojtěch Čech - starosta obce: Pavelka J.

Mařenka - jeho dcera: Holíková F.

Kmotr Šmodrcha - dohazovač: Ježík Jan

Jeník Budil: Gajdošík Jan

Matěj Kačaba: Tomšů A.

Kačabová - jeho žena: Štěpánová M.

Fritz - správce statku: Kolaja St.

Francek - chasník: Mikšík Jan

Bartáskova dvojčata (r.1941)

Obsazení - herci

Tomšů Alois

Ježíková Anežka

Ježík Josef

Gajdošíková Emilie

Kučerová Ludmila

Mikšík Jan

Martinů Jan

Holíková Jiřina

Kirchner Josef

Divadelní představení - Sbor dobrovolných hasičů

Ze zápisů protokolární knihy Sboru dobrovolných hasičů (od roku 1936) se dovídáme o jejich aktivitě nastudovat a veřejnosti sehrát nejméně jedenkrát ročně divadelní představení.

Počátkem aktivity bylo členství Sboru ve spolku pro zapůjčování divadelních knih, které se uskutečnilo na návrh bratra Čaly Františka, režiséra většiny divadelních představení.

Prvním úspěšným sehraným divadelním představením bylo představení „Láska nehněvaná, není milovaná“ Hrál se na Nový rok 1938.

Další divadelní představení:

r.1938 „Žháří“

r.1939 „Maryša“, „Únos“ - v režii bratra podvelitele Josefa Gajdošíka.

r.1940 „Mé touze nikdo neporoučí“

r.1941 „Bártova pomsta“

r.1942 „Paličova dcera“ - divadelní představení bylo mimořádně úspěšné. Po jeho ukončení zazpíval pěvecký kroužek několik skladeb od Pavla Křížkovského. Pěvecký kroužek vznikl při Sboru dobrovolných hasičů, řídil ho pan učitel Václav Kroupa. Měl šestnáct členů.

„Poslední muž“

r.1943 „U pokladny stál“ - toto divadelní představení bylo nacvičeno spolu se členy Sdružení katolické omladiny.

r.1944 „Václav Hrobčický z Hrobčic“

r.1946 „Staříček Holuša“

r.1947 „Lucerna“ - velmi úspěšné divadelní představení. Nácvičku hry se zúčastnil také celý učitelský sbor, Sdružení katolické omladiny. Kostýmy byly vypůjčeny v Přerově. Výpravu připravili manželé Kašpárkovi, hudbu pan Jan Kovařík, osvětlení zajistil pan Vojtěch Hubáček. Pro občany Všeminy se hrála dvě představení, další pak pro školní všeminské děti a pro občany obce Trnavy.

r.1948 „Paní Marjánka, matka pluku“

r.1949 Byla třikrát sehrána opereta - název není zaznamenán. Zakoupilo se jeviště. Sbor dobrovolných hasičů poskytl na jeho nákup devět tisíc korun. Péči o jeviště převzala místní osvětová rada.

r.1953 „Tvrdohlavá žena a zamilovaný školní mládenec“ - divadelní představení se hrálo třikrát ve Všemíně a ještě i v obci Neubuz. Kostýmy byly vypůjčeny v Přerově.

r.1954 „Vojnarka“ - kostýmy byly vypůjčeny z Divadla pracujících v Gottwaldově - Zlíně. „Jedenácté přikázání“ - veselohra, kostýmy vypůjčeny z Valašského Meziříčí, hodnoceno divadelní komisí z Gottwaldova - Zlína.

r.1956 „Gorali“

r.1957 „Nikdy“

r.1967 „Dům u doktorů“

Herecké obsazení některých divadelních představení

Václav Hrobčický z Hrobčic (r.1944)

Osoby a obsazení:

Václav Hrobčický z Hrobčic: Gargulák Stanislav
Jiří Hrobčický - syn: Gajdošík Jan (Dolanský)
Marie Kallenicova z Kallenic: Holíková Marie
Farář Zeman: Tomšů Alois (Kadlbek)
Nadlesní: Mika Alois
Vrbová: Štěpánová Marie
Sluha u Hrobčického: Kovařík Alois
Sedlák Vrba: Gajdošík Josef

Staříček Holuša (r.1946)

Osoby a obsazení:

Dr. Kolofik: Ježík Jan
Holuša: Gargulák Stanislav
Vojtíš Holuša: Tomšů Alois (Kadlbek)
Frantík Holuša: Čala Rudolf (Hermínů)
Matka Holušova: Kučerová Ludmila (Fojtova)
Filomena Holušova: Štěpánová Marie (Vičíkova)
Božoň: Gajdošík Stanislav (Zábřeha)
Stypa: Kirchner František
Kotaha: Kaulinec Stanislav
Bětuška Kotalova: Kolajová Dražka
Spr. Majur: Štěpán František (Polášek)
Rena: Holíková Marie
Matlašek: Ježík Josef
Kudela - učitel: Gajdošík František (Metúdů)
Foltys: Hubáček Vojtěch
Klapetka: Holík Alois
Policajt: Maliňák František (Mazuchů)

Lucerna (r. 1947)

Osoby a obsazení:

Kněžna: Popílková Božena (učitelka)
Dvořan: Ježík Jan
Vrchní: Lukáš Vladimír
Mlynář: Hubáček Vojtěch
Hanička: Svačinová Marie (učitelka)
Babička: Kolajová Marie
Mušketýr: Štěpánů František
Franc: Mika Alois
Klásek: Ježík Josef
Klásková: Štěpánová Marie

Zima: Polách Václav
Zajíček: Kovařík Alois
Šejtko: Štěpán Jeroným
Žan: Štěpánů František
Komorná: Ježíková Ludmila
Kroužilka: Gargulák Stanislav
Votruba: Gajdošík Josef
Pacholek: Holík František
Lesní panny - čtyři: žákyně hosp.školy ve Všemíně
Vodníci: Kolaja Alois, Kovařík Miroslav

Tvrdohlavá žena a zamilovaný školní mládenec (r.1953)

Osoby a obsazení:

Zlatohlav: Gajdošík Alois
skalní duchové
Černobejl: Gajdošík Jindřich
Poledník: Kaulinec Stanislav
Matinoha: Tomšů František
Pěnkava - škol. pomocník: Gajdošík Metoděj (ml.)
Jahelková: Štěpánová Marie (st.)
Tereзка - její dcera: Kovářčíková Anička
Madlenka - děvečka: Řepová Františka
Anička - děvečka: Štěpánová Ludmila
Kuba - pacholek: Kolaja Alois (ml.)
Stárek: Štěpánů Antonín
Mládek: Kolaja Svatopluk
Hrdopyška - majitel statku: Čala Rudolf
Vydřiduška - správce: Kolaja Stanislav
Loukota - rychtář: Gargulák Stanislav
Nožička - soudce: Kolaja Stanislav *Ladislav*
Kohoutek: Martinů Jan
Czechiel - starý žid: Gajdošík František
Nožejček - brusič: Kučera Stanislav
Vašek - venkovský pacholík: Štěpán Jan

Vojnarka (r. 1954)

Osoby a obsazení: hlavní role

Vojnarka: Řepová Františka
Vojnar: Čala Rudolf
Námluvčí: Ježík Josef
Pacholek: Gajdošík Alois
Pohunek: Holík František
Hospodská: Holíková Emilie

Gorali (r.1956)

Osoby a obsazení:

Koždoň: Martinů Jan

Marka: Tomšová Milada

Orság: Rupa František

Tereza: Štěpánová Marie (st.)

Dr. Fojkuš: Kovařík Alois

Fojkušová: Kučerová Marie

Meda: Řepová Františka

Učitel: Kolaja Alois

Maryčka: Holíková Milena

Zgabaj: Gajdošík Alois

Jenufa: Kolajová Marie

Vojtek: Kolaja Stanislav

Machek: Matůšek Bohumil

Četník: Kaulinec Josef

Pěvecký kroužek
Vystoupení při divadelním představení „Paličova dcera“. Rok 1942
Vedoucí – Václav Kroupa – učitel

Gorali. Maryčka, Meda
Holíková Milena, Řepová Františka

To byl český muzikant. Pepinka, Cílinka
Milada Tomšová, Augustina Kristková

LUCERNA - divadelní hra - zápis v knize hasičů

Sbor dobrovolných hasičů si uložil za úkol ve dvouletém plánu, že na poli kulturním vykopá hlubokou brázdou, a taky jako první uskutečňuje svůj čtvrtletní kulturní program, svou nejkrásnější divadelní hru „Lucerna“, kterou nacvičuje bratr režisér Čala za pomoci celého učitelského sboru.

Hra jest těžká a nákladná, ale jak již uvedeno, krásná. Hra bude doplněna patřičnými kroji, které jsou připraveny a zapůjčeny v půjčovně krojů v Přerově. Cena se pohybovala od 50 – 30 Kčs. Herci kroje obdrželi při zkoušce 17. 5. 1947. Zkoušek jsme měli celkem sedm.

Dne 18. – 19. 5. 1947 se hrála „Lucerna“ pro zdejší lid. Výpravu připravil p. řídící učitel Kašpárek, hru nacvičil bratr pan František Čala, hudbu připravil p. Kovařík Jan. Osvětlení zařídil pan Hubáček Vojtěch. Začátek v sobotu byl v 7 hodin a v neděli v 6 hodin. Vstupné 20 Kčs.

Přesně o 7. hodině sezve bratr Čala všechny herce na jeviště, kde je ještě jednou poprosí a všem připomíná význam hry a zároveň, aby každý jak nejlépe dovede se vžít do své úlohy. Jakmile se sešli všichni herci tvořilo to krásný pohled, že každý zabloudil do říše pohádek.

První jednání, druhé i třetí měly průběh hry dobrý, až ve čtvrtém jednání se objevovaly sem tam malé štěrbinky, které divák ani nepostřehl.

Výprava – nejlépe se zhodnotil pan řídící učitel Kašpárek a jeho paní, kteří vytvořili pro hru neocenitelné věci. Taky nebylo vidět rozdílů herec nebo učitel a učitelka, všechny ruce k dílu, kdy se měnily Proměny.

Osvětlení – co se týká osvětlení, neodborník nedovede práci, kterou hrálo osvětlení při hře.

Ta harmonie barev to bylo něco úchvatného. Pro neodborníka to byla jen kupa drátů, které vedly bůhví ke které zárovce.

Hudba – zapadala do samé hry zrovna jako v pohádce a zároveň udržovala a vyplňovala přestávky, takže obecenstvo se zkrátka nenudilo.

Závěr – děkuji v první řadě panu učiteli Kašpárkovi, bratru Čalovi Františkovi, zároveň členům Sdružení katolické omladiny, také slečnám Popílkové a Svačinové za krásný výkon svých úloh a všem, kteří se přičinili za krásný průběh divadelní hry.

Dne 26. 5. 1947 opakoval hasičský sbor divadelní hru „Lucerna“ pro školní děti a čistý výtěžek byl věnován na účely místní školy. Zájem o hru byl čím dál tím větší, bylo to zřejmě podle návštěvy. Návštěva byli z polovice dospělí a děti.

Za hasičský sbor bratr Gajdošík

TVRDOHLAVÁ ŽENA A ZAMILOVANÝ ŠKOLNÍ MLÁDENEC - divadelní hra – zápis v knize hasičů

Datum, kdy se měla tato divadelní hra hrát, bylo stanoveno na 15. 3. 1953, ale úmrtím pana prezidenta Gottwalda se představení hry posunulo na sobotu 22. 3. a neděli 23. 3.

V sobotu byla návštěva slabší, ale zato v neděli byl sál přeplněn a na žádost byla hra opakována v neděli 29. 3. a ještě bylo plno. Byli jsme požádáni místní Jednotou v Neubuži, jestli by naši ochotníci sehráli tuto hru u nich, což se také uskutečnilo. Hra byla řádně nacvičena, za což patří dík bratru předsedovi Čalovi. Osvětlení zajistil pan Hubáček, hudbu Jakubů František. Herci byli v krojích, kroje byly vypůjčeny z půjčovny krojů z Přerova. Kroje obstaral Josef Gajdošík, který také herce maskoval. Všem vřelý dík a mnoho zdaru do další práce.

Ve Všemíně 19. 4. 1953 Řepa Antonín, jednatel

Vzpomínky na všeminské divadlo

První neděli v říjnu vysílala česká televize pásmo ukázek z Jiráskovy divadelní hry Lucerna. Vzpomněl jsem si tehdy, že i my jsme ve Všemíně hráli tuto slavnou hru, proto bych se chtěl s vámi podělit o své vzpomínky.

Na přesné datum už si nevzpomínám, ale bylo to někdy po válce. Byl to nápad pana učitele Kašpárka. Byla to hra s velmi silným obsazením, což dokládá i fotka, kterou příkládám.

Jistě nejlepší divadelní výkony podaly slečny učitelky a to Hanička učitelka Svačinová a kněžna učitelka Popelková. Jejich výkonu se nejméně přiblížili paní Štěpánová M. (Gustova) coby Klásková a Jožka Ježíků (Varhaníků) jako Klásek.

Dvojice hashrmanů Míra Kovaříků jako starý a Lojza Kolajů coby mladý hashrman - kalounkář. Dvojice přiváděla hlediště do ohromného veselí. Mlynáře hrál s přehledem Vojta Hubáčků. Kněžnin doprovod hráli Jan Ježík (Varhaníků) Lojza Miků, Ladá Lukášů a strýc Orsavů. Muzikanty hráli již zmíněný Jožka Ježík, Vašek Ondrů, Jara Štěpán (Podkopečků) a já. Na ostatní co kdo hrál, si už nevzpomínám, a prosím je, aby mi to neměli za zlé. Režii měl pan učitel Kašpárek a strýc Severínů. Tuto hru jsme dvakrát hráli u Fojtů ve Všemíně a jedenkrát v Neubuzi, Slušovicích a taky v Trnavě. Všude jsme měli veliký úspěch.

Také rád vzpomínám, když jsme hráli dvě operety a to „Madlenku z kovárny“ a „Zapadlý zvoneček“. Obě hry měly u diváků veliký úspěch. O hudební doprovod k písním se staral pan Jan Čalů (zvaný Štábní). Zmíněné dvě operety jsme také hráli ve Slušovicích a Trnavě. Při jedné zkoušce (bylo to za protektorátu) si pamatuji, že se uprostřed zkoušky najednou prudce rozletěly dveře do sálu a v nich se objevili dva partyzáni s revolvami a jeden se samopalem. Museli jsme se postavit všichni čelem ke zdi. Oni přistoupili k šenku a donutili strýčka Fojtů vydat jim všechny tabák a cigarety, které měl vyfasované pro chlapy z Hořanska s tím, že po válce všechno dostanou zaplacené. Zdali se tak stalo už nevím.

O nějakou dobu později se začal ve Všemíně promítat film a to byl v té době konec „divadelní kultury“ ve Všemíně.

Tyto vzpomínky sepsal Lojza Kovaříků, který hrál v Lucerně učitelského pomocníčka (na foto první zleva).

KINO

Ve Zlínských filmových ateliérech se natáčely filmy pro školní vyučování. Aby se ve všeminské škole mohly promítat, zásluhou pana učitele Vítězslava Přikryla byl zakoupen promítací přístroj na šestnáctimilimetrový film. Protože promítací přístroj nebyl plně využit, začal pan učitel z půjčovny filmů ve Zlíně dovážet na tehdejší dobu zajímavé celovečerní filmy. O tyto filmy měli občané velký zájem. Promítalo se po hospodách „U Kachtíků“, „U Kovaříků“, „U Fojtů“. Na každé promítání se převáželo promítací plátno asi 2 m široké, srolované, uložené v dřevěné bedně, promítací kamera uložená ve speciálním kufru a reproduktor, který měl pro uložení speciální bednu, ve formě kufru. Toto vše bylo dosti těžké, a tak s převozem panu učiteli Přikrylovi pomáhali třináctiletí a čtrnáctiletí kluci. Na místě promítání se zavěsilo a rozvinulo plátno, nainstalovala promítací kamera, reproduktor. Filmy byly již ozvučené, ale některé byly i němé a při těch se pouštěl zvuk z gramofonu. V této době byl velmi populární film „To byl český muzikant“ o Františku Kmochovi, který se při jednom vypůjčení promítal až čtyřikrát. Po nějaké době byl žádán na promítání znovu. Hodně byly promítány filmy prvorepublikové, s populárními herci panem Theodorem Pištěkem, Janem Pivcem, Františkem Smolíkem, Zdeňkem Štěpánkem a herečkami Adinou Mandlovou a Lídou Bárovou.

Ten, kdo promítací přístroj obsluhoval, musel mít potřebnou kvalifikaci. V této době se film do promítacího přístroje zakládal ručně. Při chybném založení filmu, mohlo dojít k jeho vážnému poškození. Kvalifikaci měl pan učitel Vítězslav Přikryl.

V roce 1947 byl zakoupen nový promítací přístroj tehdejším Místním národním výborem. Cena přístroje byla 40 tisíc Kčs. Na zaplacení přístroje přispěla organizace KSČ 11 tisíci Kčs, zbytek byl uhrazen sbírkami. V hospodě „U Kachtíků“ bylo upraveno stálé místo pro promítací plátno a bylo zřízeno kino, zvané Partyzán. Promítáním filmů byl pověřen František Štěpánů, který absolvoval kurz promítačů. Později byli do promítání filmů zaškoleni František Vala, Vojtěch Kovařík, Alois Kolaja. První film „Ves v pohraničí“ byl v tomto kině promítán 3. května.

Promítaly se pohádky, filmová pásma, poučné filmy, celovečerní filmy (21).

V roce 1954 – 55 představení zhlédlo 4.150 osob, film Katakomby zhlédlo 234 osob.

V roce 1955 – 10. března byl zakoupen nový promítací přístroj za 6.890 Kčs. Pro děti se filmy promítaly každé pondělí, vstupné 1 koruna. Každý třetí film se promítal zdarma. Promítaly se české a sovětské pohádky, z českých filmů největší oblibě se těšila pohádka Pyšná princezna. Peníze byly použity do školního výletního fondu. Bylo promítnuto 28 celovečerních filmů.

V roce 1960 se promítaly historické, zeměpisné, přírodovědné filmy přímo ve škole. Pro veřejnost v kině jedenkrát za 14 dní.

V roce 1983 se filmy promítají v klubovém zařízení budovy MNV.

V roce 1984 se koná Festival filmů. Filmy promítá Alois Kolaja.

K zániku kina v obci v pozdějších letech vedly nové technické možnosti elektronických nosičů.

TRADICE

O zachování tradic v obci se snaží občané, obecní úřad, základní škola, dobrovolné spolky, farnost Všemina. Nový rok se vítá setkáním občanů na určeném místě v obci. Tři králové – koledování, Tříkrálová sbírka pro Charitu Zlín. Plesy, karnevaly. Masopustní průvod masek. Na jaře vynášení „Mařeny“. O Velikonocích klabotání - chlapci procházejí obcí s klepači, tragači. Světí se kočičky. Koná se obchůzka „šlaháčů“ s tatary, na které se navazují pentle, dává se výslužka – barvená vejce, kraslice. Ve škole se koná jarní jarmark s vystoupením dětí pro rodiče, občany. Staví se a kácí se máje. Občané se účastní poutí. V naší obci se poutní slavnost koná v květnu na svátek sv. Jana Nepomuckého, patrona naší farnosti a obce. Uctívá se Památka zesnulých. V předvečer svátku sv. Mikuláše se konají obchůzky masek s dárky pro děti. O Vánocích v kostele je vystaven pohyblivý Betlém. Školní děti připravují výrobky pro vánoční trh a účinkují na vánoční besídce. Štědrý den vrcholí půlnoční mší. Novou tradicí se staly Pivní slavnosti, Všeminské slavnosti, Červencová noc, Pohádkový les, Drakiáda, Pochod broučků, Silvestrovský výšlap k památníku sv. Huberta na Kršli.

Lidové zvyky a obyčeje v průběhu ročního období

Zvyky a obyčeje se vztahují k jednotlivým obdobím a svátkům venkovského kalendáře. Některé zanikly, jiné se v určité obměně dodržují dodnes.

Tři králové

Ogaři převlečení za krále navštěvovali domy a koledovali. Přes oblečení si přetáhli bílé, dlouhé košile, převázali je opasky, na hlavy si nasadili baranice. Zpívali tříkrálové koledy. Křídou psali na dveře letopočet a písmena K + M + B. Odvážnější se vydávali koledovat i do okolních obcí, Vizovic i Zlína.

Od r. 2000 se koná každoročně „Tříkrálová sbírka“ Charity Zlín. Skupinky dětí v typickém přestrojení Tří králů za doprovodu dospělých se zapečetěnými pokladničkami obcházejí domy v obci. Zpívají „My tři králové,“ přejí radost, pokoj, dobro. Píší na dveře jako dříve křídou letopočet a písmena K + M + B. Rozdávají drobné dárky. Cukr – bílé zlato a malé tabulkové kalendáře. Občané vkládají do pokladniček dobrovolný příspěvek na sociální výpomoc potřebným a na provoz domů Charity. Pokladničky se otevírají na Obecním úřadě za přítomnosti pracovníků Charity Zlín. Výsledky sbírek se zveřejňují. Vybrané peníze jdou na pomoc nemocným, handicapovaným, seniorům, matkám s dětmi v tísní a dalším sociálním skupinám lidí. Část sbírky je také určena na humanitární pomoc do zahraničí. Výsledky sbírek v naší obci Všemíně a v obci Dešné bývají přes třicet tisíc.

Hromnice (2. 2.)

Svěcení svící – hromniček. Zažihávaly se při umírajících a při blížící se bouři.

Masopust (období obvykle od Tří králů do Popeleční středy), fašank, ostatky, končiny. Dříve období zabijaček a s nimi spojené sousedské návštěvy, svatby, taneční zábavy, veselice. V sobotu před Popeleční středou procházel obcí maškarní průvod. Maškary v domě tancovaly s každou ženou a dostávaly šišky, koblihy a napít kořalky. Když obešel průvod celou vesnici, odebrali se všichni do hospody, kde pokračovali v tanci až do půl noci. Při tanci bylo třeba hodně vyskakovat, aby dobře rostlo obilí a len. Masopustní zábava končila o půl noci žertovným pochováváním basy.

Poslední zpráva a fotografie o masopustním veselí v naší obci byla z r. 1969 a 1970.

Od r. 1997 je tato tradice obnovena. Obcí prochází opět každoročně průvod masek, kterých stále přibývá. Jsou nejen tradiční (medvěd, beran, smrt, policajt, cikánky, pohádkové bytosti, převleky mužů za ženy, postavy bab, dědků, ženich, nevěsta, šašek a další), ale i masky novodobé. Představitelé fantastických filmů a literatury. Aby bylo veselo, hraje do kroku a tance dechová hudba Všemiňanka. Veze se na ozdobeném voze, taženém koňmi pana Pavla Valcháře z Liptálu. Pro účastníky průvodu občané připravují občerstvení. Tradiční koblihy, ale i obložené chlebíčky, koláče, čaj pro zahřátí mladších, slivovici pro zahřátí starších. Po skončení průvodu pro účastníky průvodu a i občany obce je připravena členy hasičského sboru zabijačka. Masopustní zábava a pochovávání basy jako dříve se nekoná.

Smrtná neděle

Znamenala konec nadvlády zimy - Moreny

Na znamení příchodu jara, děti vynášejí figurínu smrtky (Mařeny) na určená místa v obci, kde ji spálí. Je udělána ze slámy a hader, pomalovaná, přivázaná na dlouhou hůl.

Při nesení Mařeny ogaři a cěrky křičí:

Nesem, nesem Mařenu, na oleju smaženú, kam ju postavíme?

Mařeno, Mařeno, dej se spálit, nechceme s tebou kamarádít.

19. března v předvečer svátku Josefa se vyhrávalo u domu všem Josefům. Vyhrávalo se o svátku také Anežkám, Annám a Františkám.

Nyní se přeje a hraje občanům, kteří slaví kulatá výročí narození od šedesáti let obecním rozhlasem.

Velikonoce

Na Zelený čtvrtek přestaly zvonit zvony, říkalo se, že zvony odletěly do Říma. Místo nich chodí ogaři po vsi s řehtačkami. Shromáždí se do zástupu. Nejdříve s velkými řehtačkami (tzv. trakářky), za nimi ostatní s řehtačkami a klapáčkami. Obcházejí ves a oznamují tak čas ranní, polední, večerní modlitby místo zvonů. Na Bílou sobotu za to dostávají odměnu.

Chystají se pomlázky - tatary. Pletou se z vrbových nebo jívových proutků ve čtvero, v šestero, i v osmero. Barví se vajíčka. V pondělí ráno se ogaři vydávají na šlahačku cerkám pořádně našlehat. Ty se snaží vykoupit připravenými obarvenými vajíčky.

Na tatary ogarům vážou barevné mašličky. Nechybí také občerstvení a slivovička.

Stavění májů

Pravilo se: Kde je máj, tam je děvča na vydaj.

V noci z 30. dubna na 1. máje se stavěli máje – rovné stromky. Chlapci oklestili větve, oloupali kůru, vršek ozdobili pentlemi, přinesli a vztyčili na určené místo.

Původně májku stavěl každý chlapec svému děvčeti, později se už stavěla májka společná.

Májku museli chlapci do rána hlídat, protože by ji chlapci ze sousedních vesnic ukradli, a to by byla velká ostuda.

Všemínští hasiči stavěli máje u Fojtů, u Kachtíků. Později stavěli máje i další složky v obci.

Nyní se staví máje na několika místech: na Hořansku, u obecního úřadu, na farním dvoře, na Dolansku. Kácení májů dříve bylo spojeno se zábavou.

Z protokolu sboru dobrovolných hasičů 14. 4. 1948 a 17. 5. 1948, jak se akce zajišťovala.

Máje postavíme u Fojtů. Dřevo obstará bratr Mika i s dovozem, pomůže mu bratr Kučera Al., Čala Frant., Kirchner Frant. Na loupání kůry bude najat staříček „Zvonařovi“.

V pátek 30. dubna bylo vše připraveno. Jámu vykopal bratr Ježík Jan, Kolaja Stanislav. Za pomoci občanů byl šťastně postaven.

Kácení máje.

Pořadatí se bude na zahradě u Fojtů. Hudba pana Mand'áka. Dle předpokladu, že se výlet bude pořádat na zahradě, se provedení muselo změnit pro deštivé počasí, které po celý týden panovalo. Zahrada rozmoklá a tak jsme se museli spokojit s hostincem. I když je místnost malá, přece návštěva byla dobrá, taktéž i nálada. Zdrželi jsme se jen do půl noci.

Dřevo z máje pořezat na desky.

Pout'

Pout' – církevní slavnost se koná každoročně v květnu na památku svatého Jana

Nepomuckého, jemuž je zasvěcen všeminský kostel. K pouti patří také krámky se sladkostmi, perníky, drobným dárkovým zbožím a kolotoče. (Dříve stanoviště u Zemanů, později u Kachtíků.)

Konaly se také zábavy. Pořadateli byli střídavě hasiči a Omladina.

Dříve se na poutní místa chodívalo pěšky v procesích za zpěvu nábožných písní, k nimž texty hlasitě vyvolával „předříkávač“. Chodívalo se do Štípy, na sv. Hostýn, do Provodova a do okolních obcí. S rozvojem dopravy se navštěvují poutní místa osobními auty nebo autobusy.

Dožínky

Dožínky byla slavnost po ukončení žní. Byla spojena s obřadem, poděkováním a blahopřáním hospodáři. Předával se dožínkový věnec.

Slavnost dožínek bývala ještě nedávno na myslivecké chatě a symbolický dožínkový věnec byl předáván starostovi obce. Slavnost se již v současné době nekoná.

O svátku Všech svatých a Dušiček na začátku listopadu se konala a koná vzpomínka na zemřelé. Upravujeme hroby svých blízkých, zdobíme je květinami a rozsvěcujeme na nich svíčky.

Hody

Hody zakončovaly období celého zemědělského, hospodářského roku. Byly významnou událostí pro celou obec. Každá vesnice slavila hody jindy. Ve Všemíně se konaly a doposud konají na sv. Martina - 11. listopadu. Na hody se zvali příbuzní, kmotři, přátelé ze široka daleka, a ti pak pozvání opláceli. Zvykem byla obchůzka s ověnčeným beranem, který byl na konci sťat.

Průběh tohoto rituálu je popsán ve všeminské farní kronice duchovním správcem Kašparem Pavelkou z r. 1831.

(Článek Dr. Pavla Pavlišťáka v Akta muselia – březen 2001 – vydalo muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně.)

O hodech bývá i zde tento hrubý obyčej provozován: mladí chasníci si na poslední den hodů zakoupí beránka a uvázavše je k lavici dřevěné, nesou jej za zpěvu a s muzikou před vesnický hostinec. Tu jest zvíře venku na zem postaveno. Před shromážděnými se chasou počíná zpěv a tanec, točí se v kruhu okolo slavnostní obětiny. Dva chasníci co nejváženější mávají nad hlavami nabroušenými kosíři a porůznu do povětří švihají, až konečně jeden beránku nenadále zasadí smrtelnou ránu. Jest mu obzvláště ke cti, oddělí-li hlavu od krku jediným úderem. Avšak nezdá se, že rány, zasazené často přespříliš rozohněnými chasníky, nejsou zdařené, čemuž se okounějící dav směje, a nebohé zvířátko, určené k slavnostní hostině pro mladou chasu, jest beze vší potřeby trýzněno!

Zvláště pak tenkrát, když druzí ze závidy potajmu beránku šíjí tukem namažou a ten jemným pískem posypou.

Tento zvyk už počátkem 19. století byl na Vizovicku vrchnostenskými úřady zakázán.

Posledním dnem tancovaček byl svátek sv. Kateřiny (24. 11.) Tímto dnem začal advent a čas draní peří. Na pozvání hospodyně se sešly ženy – škubačky, sesedly se kolem spojených stolů na které se postavily hrnce kameňáky a práce začala. Tato práce byla příležitostí k vyprávění nejrůznějších historek a k probírání čerstvých společenských událostí v obci a okolí. Všichni se na tyto zimní večery těšili. Když byla práce skončena, uspořádala hospodyně pro zúčastněné ženy závěrečné pohoštění aldamáš. Ve všeminské častušce se zpívalo:

„Když se dere peří, nikdo neuvěří kolik řečí tady je. Dědina se přemele a nic jim neujde, vše na řadu přijde. Která má galána, stojí s ním do rána, na druhý den všichni ví, která kam a s kým chodí. Tak dělají pletky ty všeminské tetky“.

I v současné době se drhne peří, ale málo a soukromě.

Sv. Mikuláš

V předvečer svatého Mikuláše chodil a podnes chodí nadělovat sv. Mikuláš, vážný a důstojný. Je oblečený do kněžského úboru a na hlavě má biskupskou čepici, z vaty nebo koudele dlouhé vlasy, v ruce biskupskou berlu. Doprovází ho anděl a čerti. Navštěvuje děti známých a příbuzných, nosí jim dárky, které rodiče předem koupili. Dříve Mikuláš děti

zkoušel, jak se umějí modlit a naděloval jim ovoce, ořechy, miminka z perníku, dřevěné hračky. Dnes děti říkají básničky, zpívají. Nadílka je bohatší. Sv. Mikuláš naděluje také dětem ve škole a mateřské školce, v kostele.

Vánoce

Nejvýznamnějším dnem vánočního období je Štědrý den a především večer. Nejvíce se těšily a stále se těší děti. Po celý den se zachovával půst, aby se uvidělo „zlaté prasátko.“

Odpoledne se strožil stromek. Býval chudý. Děti zabalily do barevných papírků kostky cukru, které navěšely na větvičky stromku. Přidaly ještě jablíčka, ořechy, sušené švestky. Připevnilly svíčky. Skleněné baňky byly málokde, to až později až přibýlo hutí a skláren.

Večeře začínala modlitbou. K večeři byla většinou luštěninová nebo houbová polévka, buchta a čaj, někde pohanková kaše, krupice s medem, trnková máčka. Dárky se nedostávaly. Pod stromečkem v ošatce bylo ovoce, sušené švestky, ořechy, pečené cukroví, perník. Část některých štedrovečerních jídel byla dávana zvířectvu, drobtý se dávaly ke stromům.

Po večeři se zpívaly koledy, překrojilo se jablko a komu se objevila v jádru hvězda, bude zdrav. Házet se také papuč za hlavu - komu dopadl špicí ke dveřím, půjde z domova.

Chodívало se na půlnoční, jitřní.

Velmi oblíbenou vánoční podívanou se staly kostelní betlémy. Ve Všemíně máme pěkný, pohyblivý betlém.

Koledy, které se zpívaly a zpívají:

Narodil se Kristus pán, Tichá noc, Zpívala synu matička, Pásli ovce valaši, Já bych rád k Betlému, Zelená se louka, Nesem vám noviny, Veselé vánoční hody.

Při mši svaté v roce 1963 zpíval všeminský sbor zpěváků, který připravil k vystoupení dp. Oldřich Vinklárek ze Slušovic.

K slavnostní vánoční náladě přispívají koncerty, besídky, vystoupení dětí, divadelní hry.

V roce 1999 se konal koncert Chorus Corone z Hradce Králové, vystoupení cimbálové muziky Valašica ze Zlína.

V r. 2000 manželé Čalovi připravili s dětmi vánoční pořad pro všeminské farníky (zpěv koled, přednes básní, hru na kytary.) V kostele byla hrána hra „Narození Páně“ od M. Holkové.

Hru s dětmi připravila paní R. Štěpánová z Dešné.

V r. 2001 byla besídka u jesliček, vánoční koncert cimbálové muziky Valašica ze Zlína, Vánoční mše Jakuba Ryby v provedení všeminské Scholy pod vedením Jindřišky a Rudolfa Čalových. V současné době se konají adventní jarmarky. Školní děti v kostele vystupují s pěkným programem. Před kostelem se rozsvěcuje vánoční strom. Děti prodávají své zhotovené vánoční výrobky. Pro všechny účastníky je připraveno občerstvení.

25. 12. v kostele od 14. hodin školní děti zpívají koledy.

V prostoru před farou je o Vánocích vytvořena v životní velikosti kompozice soch Sv. Josefa, Panny Marie a Ježíška v jesličkách.

U obecního úřadu a před kostelem stává ozdobený vánoční strom. Domy občanů bývají zdobený světelnými efekty.

O svátku Božího narození se nesměla konat žádná práce, nechodilo se ani na návštěvy.

Na Štěpána se navštěvovali příbuzní, aby si popřáli vše dobré do nadcházejícího roku.

Pořádali se zábavy. Malé děti chodily koledovat k příbuzným.

Koleda: Svatý, svatý Štěpáne

co to neseš ve džbáně?

Nesu, nesu koledu

upadl sem na ledu.

Všeci psi se sběhli, koledu mi zedli.

Od Vánoc do Nového roku jak se říkalo „Mezi svátky“ byl čas zabijaček a dobrého jídla. Zabijačka patřila vždycky mezi slavnostní události v životě rodiny. Zabijačka byla důvodem k setkání rodiny a přátelskému posezení. Není nad to, když si dopřejeme jitrnice, jelítka, tlačenko, domácí pečínku podle vlastní chuti.

Silvestr se dříve nijak neslavil. Večer se besedovalo, čekalo se, až odbije půlnoc a šlo se spát. Po roce 2000 se organizovalo pro občany společné přivítání Nového roku před budovou Obecního úřadu, v prostoru před hospodami U Kachtíků a U Fojtů slavnostním přípitkem, ohňostrojem. Od roku 2012 pořádají myslivci ve spolupráci s Obecním úřadem Všemina, později i s Obecním úřadem Liptál, silvestrovský výšlap k památníku sv. Huberta na Kršli.

VÁNOCE VE VŠEMINĚ

vzpomínka Aloise Čaly

„To byly nejradostnější svátky z celého roku. Těšili jsme se všichni i když v selských rodinách většinou nemívali stromek a s ním spojené dárky. Ale ten se musel vždycky nějak zrychtovat“, dodává strýc Čala. „Maměnka nám nedávali ničeho pojest a jenom slibovali, že večer uvidíme zlaté prasátko. Děcka to nikdy nevydržely a vždy si kradomky nějaký ten vdolek vzaly. Chudobní chodili na Štědrý den po ptání a nikdy neodešli s prázdnou“.

Zajímavé byly i některé štědrovečerní zvyky. Vzkročil – li do domu mladý člověk, přinesl radost ; starý zase starost po celý rok. Bude –li to mladá žena, budou mít v domě céřečky a teličky a když to bude muž, budou mít chlapečky a býčky. Podaří –li se dívce uchytit koláč, aby hospodyně nevěděla, tož ji ani hotař ani hajný nechytne na trávě.

K večeři se podávaly oplatky s kouskem medu, poté se podávala pražená polévka hříbovica nebo i hrachová, trnková (švestková) máčka , pohančená krupice, máslem maštěná. Po všech jídlech nesli maměnka na slaměnce (ošatce) sušené hrušky, krajánky, trnky, vlašské ořechy, ovoci navršené kúsky (vdolečky, makovníky). Ryby se v selských rodinách nejedli. Večeře skončila hlasitou modlitbou a teprve pak bylo dovoleno mluvit. Nastalo krájení jablek s hádáním: Kolik jader kdo v jablku má za tolik roků umře apod. Po večeři dávaly hospodyně zbytky jídla na plachtě kravám, aby dobře dojily. Odrobinky z chleba vzal hospodář a rozesíl je kolem včelích úlů. Zvyků a obyčejů bylo mnoho.

Slušovická Naše cesta 20. 12. 1989. Monika Julinová z rozhovoru s panem Aloisem Čalou.

SLOVA Z VALAŠSKÉHO NÁŘEČÍ POUŽÍVANÁ VE VŠEMINĚ

Původní slova nespisovného jazyka valašského se již používají málo. Ještě dnes se ale objevují v mluvě obyvatel některé jeho rysy.

Hlavní znaky: místo dvojhlásky – ou se zachovalo staročeské - ú (lúka, múka), místo - št slabika - šč (ščestí), u sloves rozkazovacího způsobu koncovka - aj, místo – ej(hledaj, dívaj sa), vztažné zájmeno - sa, ve 3. p. č. mn. koncovka – om (staříčkom, chlapom), v 6. p. č. mn. koncovka - och (staříčkoch, chlapoch)

jizba – světnice	dlážka – podlaha	tlo – strop	ložnica – postel
palanda- postel	kavalec – postel	kostn – prádelník	almara – skříň
štokrle – sedačka	jít na kutě – jít spát	duchna – kapna	zhlavec – polštář
šporhelt – sporák	lavor – umyvadlo	kýbl – kbelík	firhanka – záclona
utěrák – ručník	šnuptychl – kapesník	užica – lžíce	kudla – nůž
šufánek – naběračka	flaška – sklenka	štamprla – sklenička	kastrol – mísa
kafák – hrnek na kávu	špunt – zátk	demižon – opletená láhev	kyselica – polévka
troky – necky	erteple - brambory	koprole – fazole	lukše – nudle
oharek – okurek	šiška – knedlík	flák uzeného – díl masa	pajšl - plíce
koštovat – ochutnávat	prdeláčka – polévka při zabijačce	roba – žena	chlap – muž
ogar – chlapec	cérka – děvče	semetrika – zlá žena	ochlasta – opilec
staříček – dědeček	stařenka – babička	hromotluk – silný muž	fořt - hajný
pacholek – sluha	koňar – jezdí s koňmi	truhla – rakev	máry – nosítka
sobáš – svatba	funus – pohřeb	řebříňák – vůz	potěh – bič
kerchov – hřbitov	laterna – lucerna	sečka – drcená sláma	futro – zárubně
šnepý – saně pro náklad	kosiště – kosa		role – pole
na žůdře – na půdě	náspa – chodník kolem domu		furt - pořád
fajfka – dýmka	pakl tabáku – balíček tabáku		luft – vzduch
ječet – křičet	zlinýrovat někoho – někoho opít		šatka – šátek
richtovat – strojit se	kacabaja – halena	fěrtúch – zástěra	háby – šaty
gatě, fusakle – kalhoty	baranica – zimní čepice	fusakle – ponožky	
bagančata – boty do práce	holinky – vysoké boty	pingl – svázaný uzel šatstva	
čagan – hůl při chůzi	ksicht – tvář	břůch – břicho	bosky – naboso
kšeft – obchod	kvelb – prodejna	rynek – náměstí	rátat - počítat

Slova používaná ve Všemíně vypsala paní Marie Tomšová, č. p. 208.

VALAŠSKÁ PŘÍSLOVÍ

Od pana Jana Holíka

S robů do světa, jak s žebřem do hory.
Deň chval večer, děvča ráno, a ženu až po smrti.
Ešče sa neví, co je pro pokoj v chalupě večí štěstí: lesti hluchý chlap,
nebo nemá roba.
Dyš řekneš starej robě „děvča“, aj peníze poščá.
Pod volem tela nehledaj!
Pust' do břucha za šestku hladu, šak ho za rynský nevyženeš!
Viděla žaba koňa kuť, zdvihla takej nohu.
Z práce koně zdychajů, ale ludé žijů.
Kolebaj čerta celý týdeň, v sobotu ho nahneš a je po výplatě.
Holohlavého si Valach dobírá: Nad prázdnů stodolů nemusí být
střecha. Postižený sa brání: Volovi hlava neobleze!
Na sv. Hátu, nadře za každů latu!
Máš-i vidět sedláka na poli v únoře, rači vlka v komoře.

Od pana Františka Čaly

Pravili staří Valaši, že pohančenej kaše nepřemastíš, valašsků cěrku
nepřetančíš a hospodu nepřebudeš.
Prázdné klasy zdvihajů hlavy najvyšej.
Mladá žena, starý muž, tvrdé maso, tupý nůž.
Lepší slaměný život, jak hedvábná smrt.
Od dobrého slova huba nezabolí.
Malý oheň hrubý les spálí.
Zle v tom domě bývá, kde kohůt mlčí a slépka zpívá.
Hlůpů radu za řiť kladu.
Do práce su jak lev. Zařval a lehnul si.
Běda lůďom, dyby peníze měly mluviť.
Šaty dělajů člověka, boty kuří oka.
Tak dlůho po něm házala okem, až mu vytřela zrak.
Lehko nabył, těžko odseděl.
Kolik řečí znáš, tolik cizinců na vekslování máš.

Pravili staří Valaši, že nejlepší valašské cukrové sů řádně opepřované
a očesnekované klobáse.

Blahoslovená vodička, ta rozumu nekalí. Když sa jí napiješ,
dostaneš taky hlad, že bys aj hřebíky křůpal.

Gdyby klobáse měly křídla, nebylo by lepších ptáků na světě.

Gdo večerá gořalku, snídá vodu z oharků.

Gdo všeckým na zdraví připíjáj, svoje zdraví si zabíjáj.

Dokád' lidé chleba jedli a čistů vodu pili, dycky dobře žili.

Keho kaša spálila, aj na podmásle fůče.

Jak kdo častuje, tak často sa mu připíjáj.

Gořalky je baňa, ale život krátký.

Gdo střídmo jí a pije, ten dlůho žije.

Gdo si v jídle vymýšlá, nedožije sa věku.

Lepší je dvakrát sa najest, jak jedenkrát ostať hladný.

Sů roby, při kerých aj chlapi s prázdnů hlavů ztrácájů rozum.

Aj gdyby byly roby ze skla, beztak zůstanů neprůhledné.

Dyby z chlapa jen enem fráček visel, roba sa naň chytí.

Nemíšaj sa mezi otruby, nebudů tá svině žrať.

Enom hlůpý chlap sa má zle.

Sčestí ženatého chlapa závisí od robek, s kerýma sa neožénil.

Ženský hněv je tajak déšť v hoře. Padá dva razy.

Končiny ve Všemíně, 1969

foto: K. Pavlišťík (fotoarchiv MjvM)

Masopust. Obnovená tradice v únoru 1997

9/756

Velikonoce Všemina, Bílá sobota 11. dubna 2009.

Klopáči na obchůzce v Hořansku.

Pálení Mařenky
22. 3. 2015

Všeminské máje

Drhnutí peří 2012 u Janíků

„Obrázek obyčejů a zvyků“

P. Kašpar Pavelka (1818 – 1832) – záznam z farní kroniky ve Všemíně – založena 1831.

Při svatbách bývá nejveseleji.

Každý na ně pozvaný přinese z domu na prkénku 2 až 3 koláče okrouhlé, jež jsou podobny kolečku plužnímu, a aby takto vyhlížely, jest potřebí těsto stočiti kolem hrnce, do pece vsaditi a péci. Obvykle se tyto koláče pojídají s omáčkami. Pokrmy bývají obvykle dvě polévky: nudlová a krupková, potom pohanková a prosná kaše, také krupice a pouze zřídka maso. Je – li občas maso přece, pak se toliko rukama trhá a hostům podává nebo místo na talíři na šindeli se krájí. Před jídlem i po něm družba předříkává modlitbu a přímo před jídlem se na stůl postaví mísa s trochou pšenice, a každý z hostů sem musí vložit něco peněz do hospodářství nevěsty. Stejně jest obětováno po jídle pro kuchařku, jež přichází se svou vařečkou a jednou rukou v hadrech zavázanou a žádá hosty o dar na popáleninu. Tehdy od každého 1 či 2 krejcarek dostane.

Po úplném dojezení přichází a kol prázdného stolu si sedá množství dětí, a dostávají obvykle na velké míse obyčejně to, co zbylo. Jakou chuť k jídlu při tom dítky projevují, nelze popsati, tu je nutno jen vidět.

„ Za pár okamžiků –
jsemť u vytržení –
od kraje do kraje mísa prázdná je. “

Poté jest svatební pár za vyhrávání doprovázen družbou a družičkami veden do hostince a všichni svatebčané je následují. Tu musí každý pít i muzikanty ze svého platiti.

Dlužno se zmíniti, že nevěsta během jídla celou dobu jakoby v pláči jen sedí, a více hladová, nežli pojídá.

Když se několik hodin bylo tančilo, přijdou k nevěstě čtyři ženy, zavedou ji za stolem do rohu a dvě z nich drží velké prostěradlo co oponu, zatím co druhé dvě květy zdobenou hlavu mladoženky za samého štkání, pláče a hořekování o tu ozdobu panenskou oloupí. Dlouhý vlas zaváže kol hlavy a zakryje šátkem, jak to ženy nosí. Při tom se zpívá:

„ Ho jasa! Ho jasa!
Jak se ten šáteček roztřásá.“

Potom jest nevěsta postavena doprostřed světnice a ženichovi i družbům ke koupi za libovolnou cenu nabízena. Dá – li kdo za ni více než ženich, musí tento cenu zvýšiti, jinak si jej mocně dobírají a jemu se vysmívají. Peníze při této koupi i prodeji utržené, propijí se pospolu v pálenice, v čemž jsou jim i muži nápomocni. Konečně počíná tanec, ježto novomanželé zahajují a tato chvíle zdá se býti pro nevěstu tou kýženou, nebo jako mladožena ode všech chce ráda viděna býti. Brzy na to vzdálí se do svatební komory a požije tam pokrm, matkou její opatřený, aby hlad svůj ztišila. Na dané znamení se vplíží dovnitř i ženich a matka světnici uzavře.

Hosté tančí, veselí se a popíjejí až do příštího jitra, kdy muzikou mladý pár časně ze sna probudí a jemu do stavu manželského vinšují. Téhož dne množství žen provází nevěstu do domu ženichova na voze, na němž truhlu s šatstvem a peřinami vezou, a příbuzní s vztyčeným praporem za hlučné muziky a veselého výskotu následují.

Jako národní se v molové tónině mezi mnoha jinými písněmi zpívá i tato:

„ Ten všeminský panáček,
jak on pěkně kázal,
když on tu Rozynku
s Mikuláškem svázal.“

Svatební písně, zpívané ve Všemině

1. Hore hájky, dolů hájky
 hore hájky, dolů hájky
 dívajte sa Všemiňanky.

 Pojď děvenko, pojď ty za mňa
 pojď děvenko, pojď ty za mňa
 nebude ti křivda žádná.

 Nepůjdu já za takého,
 nepůjdu já za takého,
 kerý nemá domu svého.

 Čtyři jamy žita máme,
 čtyři jamy žita máme,
 nebozízem provrtané.

 Dívajte sa jak vy chcete
 dívajte sa jak vy chcete
 šak vy za mňa nepůjdete.

 Nebude ti nikdo láti
 nebude ti nikdo láti
 ani otec, ani máti.

 Doma svého klenutého,
 doma svého klenutého,
 šindelečkem pobitého.

 A vínečka čtyři bečky,
 a vínečka čtyři bečky,
 z ořechovej skařůpečky.
2. Ej hájek, hájek, zelený hájek
 /:máme nevěstu jak marijánek :/

 Ej dubí, dubí, zelené dubí,
 /:mám ženicha, ten sa nám lúbí :/

 Ej lukše, lukše, drobné lukšičky,
 /:co jich nadělaly moje ručičky :/

 Ej máčko, máčko, kyselá máčko,
 /:hledaj nevěsto, hledaj kmocháčka :/
3. Na jedné dolině, větr pofukuje,
 na druhé dolině, žena sa buduje.

 Lepší žena mladá, než půl vinohradu,
 vinohrad pochybí, žena neošídí.

 Neboj sa cerečko u Valachů hladu,
 majů tam zahradu a v ní kozí bradu.

 Neboj sa cerečko, že ťa bude bítí,
 kúpí ti kočárek, bude ťa voziti

4. Neber si ty můj synečku pro peníze babu,
nejprv půjdeš do hospody, pro veliků haňbu.
Všeci půjdů s mladů, ty se starů babů,
neber si ty můj synečku pro peníze babu.

Najprv půjdeš do hospody, necháš si zahráti,
stará baba za dveřma, začne ti brblati.
Né tak synku, né tak, zanech švarných děvčat,
když si ty chtěl staré baby, měl si si mně nebrat

5. Svoboda,svoboda,svoboděnka,
vždycky mi říkala má maměnka,
že je svoboděnka poklad boží,
že si jí má vážit každý.

Já jsem se oženil není dávno,
vzal jsem si na sebe velké jařmo.
A to jařmo nosím až do smrti,
na svobodu musím zapoměti.

6. Haňba vás mládenci
haňba vás může být,
že vy neumíte družky rozveselit.

Haňba vás družičky
haňba vás může být,
že vy neumíte svaťby rozveselit.

Tak ešte si něco přečteme aj o tých svadobných veselích

Když už sa řečovalo o téj a o téj svad'bě, tak přikročíme k těm ceremoniím. Když sa ukončily v kostele troje ohlášky, tak po té neděli byly svad'by většinou v úterý. V neděli sa přišívaly mládeňcům voničky u nevěsty nebo u ženicha. Každá družka si svého mládence omašlila. Na klobúk rozmarýn s barevnýma mašličkama a na palašku totéž. Po krátké hostině sa rozešli společně po rodině a po susedoch zvať na svadobní hostinu.

Přední družba když vstoupil do domu, dal křesťanské pozdravení a promluvil: „Přátelé milí nemějte nám to za zlé, že jsme do vašeho domu vstúpili. Není to z vůle naší ani z vůle vaší je to z vůle pana ženicha a paní nevěsty, abyste se za ně nestyděli a kdo dočká, v úterý na jejich veselí přišli, k ženichovi k snídani a k nevěstě k obědu.“ Mládenci měli pod pažďí dobrou sladkú kořalku a všechny častovali, obzvlášť když sa v domě objevila pěkná děvčica.

Ze susední dědiny když přijeli ke zdávce, vylézli svadobníci před hospodů ze saní, aby sa šlo ešte aj v průvodě do kostela. Za muzikanty vėd první družba uplakanú nevěstu. No což nevěsta, ta obyčejně pláče. Pláče buď radost'ú že sa vdává, lebo aj s nechuť'ú když ju rodiče nahnali za toho, kterého neměla aň velice ráda. To by už mosěl byť divúz, co by sa směla. Ale dycky neplače nevěsta proto, že sa vdává, jak ti mysleli co kerúsi těšili: „Já, veď já neplaču, že sa vdávám, já plaču, že ně je zima“.

Nevěsta byla v bílých šatoch se širokým zeleným fjerťochem. Na hlavě měla zelený věnec, zelenú pentlu připletenú do lelíka a na ramenoch přehoděnú dlúhú šubu z fjalového sukna, bílýma liščíma laloky lemovanú s velkýma blýskavýma knoflaji stříbrnýma po obúch stranách.

Za nevěstú šel ženich s první družkú, za něma mládenci s družkama a po za něma ostatní svadobníci. Mládenci byli v bruncelech, na prsoch sa jim oblyskovaly perlové kotulky, volné rukávy košulí sa jim šoptaly kolem rúk a dyž zdvihli ruku s opletenú hůlkú, spadaly až po loket'. Vysoké klobúky měli opentlené a s vonicama. Bílé huněné nohavice, dolú haklíky zapjaté sa pjačaly na lýtkách. Na hohách měli větším dílem úklad'ačky, na ramenoch přehozené župice.

Družky byly v bílých šatoch s modrýma fjerťochama, v holandských kordulkách s tkánkama na hlavě. Pěkné súkenky obuté a přes kordulky oblečené kacabajky. Ostatní svatebčané byli takej po neděľňu nastrójení. Chlapi navěc v dubených kožuchoch v bílých papučách a v baranicách se ščicama. Starý svata mjěl na sobě modrý plášč se širokým límcem a s krejzlem do pú zád, na hlavě aksamítku z vydry. Nekeři z mládeňcú zpívajaci potáčali sa chvílama před muzikanty a družky sa také po stranách točily, přidržajaci si na krátkých sukňách ruky. Aj kerási ze starých tetek na zadku sa zatočila a zazpívala si: „ Čí je to děvča na to vršku co má voničky na fjerťúšku.“ Mládenci častovali známé gořalkú z ploských zahrdlivých sklének lebo ze šáchorek.

Muzikanti hráli až po fáru. U fáry ostali čekat' než kostelník otevřel kostel a pán farář sa spravil a přišel jich zezdat'. Po týchto svadobních obřadoch již sa stálo u kostela. Mnoho gratulantů přilo ženichovi a nevěstě aby jím pánbú dal hodně zdraví a ščestí v tomto novém stavu manželském.

Cestou z kostela do hospody výskali mládenci a družky při průvodě s hudbou. Také i maškary nescházely co dělali mýto a dětí celé hejno je provázelo. V hospodě bylo tak veselo, jak by každý byl v devátém nebi. Tance svadobní valašské na co si každý zpomněl. Hostinský také ve velikéj slávě a náladě se zvláštní čapkou, jen pro tyto lepší muziky určené; tetičky posedávaly po lavicích s právnickýma úsudky, debatovaly jak kterým by to slušelo, že by si ten mohl vzít tú a ona zas toho, všecko ze své zkušenosti, ale aj sa to dycky nepodaří jak si ty ženské to přichvální. A mužčí ti enom stójíj a u šenkysa a popíjajú a mezi nima tolik kúru z vonných cigár a z těch méně vonných fajek; jak už sa tak nastójíj napadne jím, že by i oni

si mohli zatančit'. A tak si dají sólo „pro ženáče od svad'by“ to máte vidět jak sa lavy vyprázdňí co si chcú zatančit' aj robky, aň sa mládenci a družky nemožú dočkať než sa ti staří vyblázní a pořád si porúčajú všelijaké třeba „Co sedláci co děláte“, nebo „Rubal bučka u potučka.“

Když už tak bylo pět hodin odpoledne, tu přišel vzkaz že sa má jít k obědu, ale vlastně to bylo k večeři a tak si nejeden svadebčan pravil, „Ved' už mám hlad, šak od božího rána je hej, enom teho kafe co sa vypilo.“ Ti staří jakš takš, ale ti mladí ti by už nevím co zedli vytanča sa.

A tož sa to konečně všecko vyhrabalo z téj hospody a šlo sa se zpěvem do domu, kde byla ta hostina. Nevěště nachystali přede dveři na zem metlu. Jestli ju zdvihne, tak bude z ní dobrá nevěsta a hospodyň, ale lesti ju překročí nebo odhodí tak sudičky ženské předpovídají neštěstí do domu.

Když sa to všecko nahrne do izby tolikého lidu a každý hledí co by sa dostal na dobré místo sednút', aby do něho u dveří nedrcali, když v tých chalupách není teho placu.

Jak sa to všecko osadí, tak je všelijakého vyprávění starého svaty, staré zvyky. Vybírá sa do koláča a při tom sa vzpomene kde co z kolikátého pokolení. Nevěsta sedí v kútě za stolem a děkuje za každý dar zvláště a slibuje. Ten vyprávěč při každém daru připomíná nevěště, aby si vážila svých nastávajících rodičů a kmocháček aj kmotřenka jak pújdú okolo aby jich zavolala a pohostila, toho všeho je o sourozencích a také o súsedkách. Svým nastávajícím rodičům děkuje, že jí vychovali takového hodného nastávajícího muža.

Když sa to tak všecko vypráví a ukončí, zatým kuchařky chystajú mise na stůl a užice a včil všeci stanú a pomodlíja sa před jídlem. Všeci sa dají s chuťú do jídla. Polévka s lukšama hovězí z vybraného masa, potom sa mezi jídlem zpívají pěsničky „Aj lukše lukšičky hledaj nevěsto hledaj kmotřičky“ potom zase vepřové se zelím a ještě další zase drůbeže sdostatek. Každý ten hostitel sa vynasnaží připravit sa na tu svad'bu tých svojích dětí, šak s ním jejich rodiče měli také dost' týchto starostí při tých svad'bách. Nech je ženich nebo nevěsta po chuti lebo aj není, odbyť sa to mosí.

Také teho pití je sdostatek, burčáku, slivovice valašskej domácí, piva a černého kafe co kdo chce. Mezi tím muzikanti sú už pojezení třeba aj u súsedů když teho místa není pro všechny, přídú mezi svadebčanů a hrajú a všeci při tom zpívú třeba „Sivá holuběnko kdes byla...“ a lebo „Fialenko modrá, proč sa nerozvíjáš...“

Kuchařky potom vybířú na pliskýř, když aj kerási sa popálila. Potom sa ide do hospody a tančí sa do úmoru.

O půl noci sa nevěsta ovazuje do šatky parádní, to znamená zavijačka (konec drúžení). Mládenci tančí s družkama až do rána. Je zvykem, že družka dává mláďencovi peníze, když mosel vydržovat muziku a stává sa že nekterý mláďenec, kerý nepředbíhal sa házat šestky muzikantom na taléřek, ten ešče aj vydělal, nevydal všechny peníze co dostal od družky, s takým mláďencem moc neužila družka.

Tolik o valašských svad'bách si přečtete vy mladí a mějte na staré valašské zábavy, svad'by a různé jejich zvyky milé vzpomínky.

Opsáno z rodinné kroniky pana Jana Holíka, nejstaršího občana obce Všeminy.
Narozen v roce 1891, zemřel v roce 1995. Dožil se ve zdraví 104 let.

Rodinné obyčej - svatba

Na svatbu byli hosté zváni osobně rodiči nevěsty a ženicha. Každý zval své příbuzné. Do svatebního domu se přinášely potraviny /vejce, mouka, tvaroh, máslo / na svatební hostinu.

Přinášeli je svatební hosté.

Konala se předsvatební setkání mládeže, kamarádů na zapíjení svobody –štrandrle.

Chodilo se vyhrávat před dům nevěsty a ženicha.

Vchodové dveře do domu se zdobily.

V den svatby se konalo poděkování rodičům a jejich požehnání.

Svatební kytice nevěsty byla vázána z kal, růží nebo z karafiátů, ženichova kytka z kvítek nevěstiny kytice. Svatební mládenec /družba / míval karafiát, svatebčané krušpánek.

Nevěsta od rodičů dostávala velký, bohatě zdobený dort, nastávající tchyni dávala nevěsta látku na šaty, ozdobný šátek, dort ve tvaru knihy.

Svatební průvod cestou k obřadu byl zastavován provazem přes cestu. Falešná nevěsta žádala o ženicha.

Ženicha k oltáři dříve vedla starší družička, později matka. Nevěstu dříve vedl starší mládenec, později otec.

Dříve při manželském slibu nejstarší družička měla za úkol vložit na hlavu snoubencům dva myrtové věnečky, spojené bílou stuhou. Po oddání se tyto věnečky vložily do kytice nevěsty.

Ženy svatebčanům nabízely koláčky. Přihlížejícím svatebčané pohazovali kostky cukru, rýži, nevěsta nabízela koláče.

Z kostela manželka svědka přivedla nevěstu k ženichovi. Klepala na dveře a říkala: “Medu, medu, nevěstu vám vedu. Jak nedáte medu, hned nevěstu odvedu”.

Po svatbě se stěhovala nevěsta se starýma hrncama na vozíku taženého kozama, později na voze taženým koňským potahem.

Při svatební hostině se tančila šátečková, dámská volenka, sólo pro kuchařky. Vybíralo se na povíjan, kuchařkám na pliskýř.

Ženich hledal nevěstu podle kolen a naopak. Nevěsta se také unášela a ženich ji musel hledat.

O půlnoci se konala zavíjačka /čepení/ nevěsty.

Na snídani se podával guláš, pečivo, káva čaj.

Na oběd bývala slepičí polévka, lukše, zelí, maso, sekaná, koláče, zákusky, slivovice, pivo, sodovky. K večeři sekaná, bílá omáčka, později řízky, bramborový salát.

Svatební dary- dávalo se nádobí, povlečení na peřiny, peníze.

Svatební den: snídane, požehnání rodičů, kostel-obřad, oběd, fotograf, hospoda, večeře, hospoda.

Jídlo se podávalo u nevěsty pro její rodinu, hosty, u ženicha pro jeho rodinu a hosty.

Zpívaly se svatební písně, řečnilo se.

Po svatbě si ženy uspořádaly hostinu za účasti nevěsty, která se nazývala oblizmisky.

Zpracováno podle paní Boženy Gajdošíkové a Anny Tomšové.

Tradiční valašská svatba

Rozhodnutí Sboru dobrovolných hasičů Všemina tuto tradiční valašskou svatbu pro občany uspořádat.

Zápis schůze z protokolární knihy hasičů všeminských.

23. IX. 1945, schůze

Sbor dobrovolných hasičů ve Všemíně konal mimořádnou schůzi v hostinci u Kovačků ve 4 hod. odpoledne na kterou se dostavili tito bratři:

Tomšů František – (starosta), Gargulák Stanislav – (velitel), Gajdošík Josef – (podvelitel), Mika Jan (zástupce), Holík František – (pokladník), Kirchner František, Štěpán František (zbrojír), Čala František, Ježík Jan, Ježík Bohumil (revizor)

Program

- I.) Sbor se rozhodl, že provede dne 11. XI. 1945 pravou valašskou svatbu za účelem ukončení všech polních prací.
Bratr velitel vysvětlil přítomným stručně význam a smysl valašské svatby a žádal přítomné, zdali budou pořadatele podporovat. Všichni přítomní byli pro. Autorem myšlenky byl bratr Gargulák.
- II.) Na základě souhlasu navrhl br. Gargulák, aby se vyslali dva členové do Valašského Meziříčí k profesoru Kubešovi, který v našem kraji sbíral podobné věci a který je zároveň členem Národopisného spolku, který by nám dal určité informace a směrnice podle kterých bychom mohli zahájit přípravné práce. Do Valašského Meziříčí pojedou br. Ježík Jan a řídící učitel Kašpárek Stanislav a sice v úterý. Výsledek byl ten, že profesor Kubeša celý program pošle písemně do týdne. Dne 4. X. 1945 došla zpráva, že profesor Kubeša navštíví sbor osobně v neděli. Jelikož v neděli přišlo, tak se velitel a zástupce rozhodli, že pošlou k vlaku Jana Kovaččíka s osobním autem. Za tím účelem nechal svolat br. velitel na 4 hod. odpoledne schůzi do místní školy, kde nám měl podat přesné informace. Mezi tím si nechal zavolat pan profesor Kubeša fojta Holíkového, starú Fojténovou, starú Bergrovú, starú Podkopečkovú, starou Marušáčku. Tyto osoby musely přesně zpívat svatební písničky, které se zpívaly před 50 lety a předvést veškeré tance. Z poznámek nám pošle profesor Kubeša do týdne přesný postup. Asi půl hodiny se zdržel Kubeša mezi námi a pak zase nastoupil zpáteční cestu. Jelikož po stránce hospodářské nám neřekl nic, tak jsme se rozhodli, že současně se svezem – br. Gargulák, Gajdošík Jos., Holíková, Štěpánová do Jasenné, kde již valašskou svatbu pořádali. V Jasenné jsme nepořídili nic, poněvadž v Jasenné se jen předvedlo Hodování a bylo to jen pro účinkující. V Jasenné valašskou svatbu aranžoval p. Rokyta, který prohlásil, že svatbu podle stanoveného programu těžko provedeme. Na zpáteční cestě jsme se rozhodli, že svatbu provedeme do důsledků. Proto 7. X. 1945 svolal bratr velitel užší schůzi, na které se rozhodl, že do celé akce zapojíme celou obec. A zároveň upozornil, že právě v tu dobu, kdy nám připadá provedení valašské svatby, budou se vyměňovat staré peníze za nové. Proto účastníci schůze navrhli provedení naší svatby 25. XI. 1945. Bratr velitel požádal p. řídícího o nacvičení zpěvů a tanců. Pan učitel svoji pomoc přislíbil a žádal jen, by mu byl přidělen jeden člen na pomoc. Byl mu přidělen p. br. Čala František. Zároveň se hned stanovily 2 x týdně zkoušky. Na pondělí se pozvali určití chlapci a děvčata. První zkouška byla svolána ke Kovaččíkovi, kde se stanovil přesný počet družiny. A sice 14 párů, dva páry starých svatů a dvojí rodiče.

Slavnost v obci - předvedení starých svatebních obyčejů

Sbor dobrovolných hasičů na své schůzi dne 23. 9. 1945 se rozhodl, že dne 25. 11. 1945 předvede v obci pravou valašskou svatbu. Autorem myšlenky byl Josef Gargulák, podvelitel. Přípravné práce se konaly podle scénáře pana profesora Kubeša, člena Národopisného spolku ve Valašském Meziříčí. V přípravném období se nacvičovaly písně, tance, stanovil se přesný počet družiny- čtrnáct párů, dva páry starých svatů, dvojce rodiče, nevěsta a ženich. Kroje byly půjčeny z Přerova, Rusavy, Kašavy a profesora Kubeša.

Jména určených - přesný přepis ze zápisu.

Mládenci	Družky
Kadlbkú Lojza	Valachova Mařka
Vendelinú Frant.	Kolajova Drařka
Izidóru Frant.	Řehakova Mařka
Valachú Pepa	Miklova Marta
Kolajú Lojza	Vičíkova Mařka
Pavlakú Frant.	Bořutova Frant.
Dubčakú Jan	Rozkazačova Boř.
Hazuchú Fr.	Selkova (Slávy)
Herminú Růda	Dolanska Fr.
Mikulú Fr.	Herminova Slavka
Ondru Vašek	Dórkova Fr.
Kovaříku Vojta	Běličkova Fr.
Kovaříku Lojza	Křivakova Ruřena
Palikú Fr.	Fojtova Lidka
Ženich	Nevěsta
Mikla Fr.	Mikulova Fr.
Staří svatové /ženichovi/	Staří svatové /nevěstiny/
Polášek Fr.	Severin Fr.
Čalova Boř.	Kolajova Marie
Rodiče /ženichovi /	Rodiče /nevěstiny /
Kichner Fr.	Palikú Lojza
Vičíkova Marie	Mikova Lida

V neděli 18. 11. 1945 mládenci v krojích a ve třech skupinách navštěvovali stavení a zvali na svatbu.

Pohoštění se připravovalo z darovaných potravin. Bylo také prase – živá váha 110 kg a baran – asi 50 kg.

V neděli 25. 11. 1945 v 8 hodin ráno se sešla družina, hosté a hudba u ženicha. Po snídani (pečivo, bílá káva) se šlo pro nevěstu. Odprošoval bratr Čala (č. p. 55). Od nevěsty se šlo do kostela, kde byla slouřena slavnostní mře.

Svatební zábava se konala v hospodě U Fojtů do 15 hodin. Vstupné 20 Kčs. Pak se šlo ke Kovaříčům, kde se podávala večeře (asi 200 porcí masa, 30 porcí gulášu) od 16 hodin do 19 hodin (jídlo se připravovalo u Garguláků). Vybíralo se do koláče i na pliskýř. Slavnost trvala do půlnoci, kdy bylo čepení nevěsty. Ukázková svatba se povedla.

Zpracováno podle zápisu protokolní knihy Sboru dobrovolných hasičů ve Všemíně.

Byl konec války. U nás ve Všemíně se rozhodl Sbor hasičů, že uspořádá na všeminské hody tradiční valašskou svatbu. Protože nás mladých bylo dost a celou válku nesměly být zábavy, tak jsme se s chutí do toho pustili. Pan řídící učitel Kašpárek a pan František Čala ještě s jinými ochotnými občany se o to starali. Tak asi v září začaly přípravy. Začalo se s vybíráním tanečních párů coby družiček a mláďenců, sháněním krojů, muzikantů a místnosti pro slavnost. Každý večer ve škole jsme nacvičovali staré valašské tance. Pan František Čala byl velice dobrým organizátorem celého nacvičování. Byla zapojena celá dědina. Každý pomáhal, jak mohl. Finančně i materiálně. Přihlásily se kuchařky a nebylo jich málo. Tři dny předem se už peklo a chystalo. Pekly se vdolky hruškové, makové, tvarohové. Dovedete si představit to množství pro celé rodiny? Protože se zúčastnil opravdu každý z dědiny.

Tak slavnost začala. V neděli ráno vyšel průvod z horního konce vesnice. Dlouhá řada družiček a mláďenců v krojích. Protože začalo pršet, dokonce padat sníh, byly nám dobré i vlháký našich babiček.

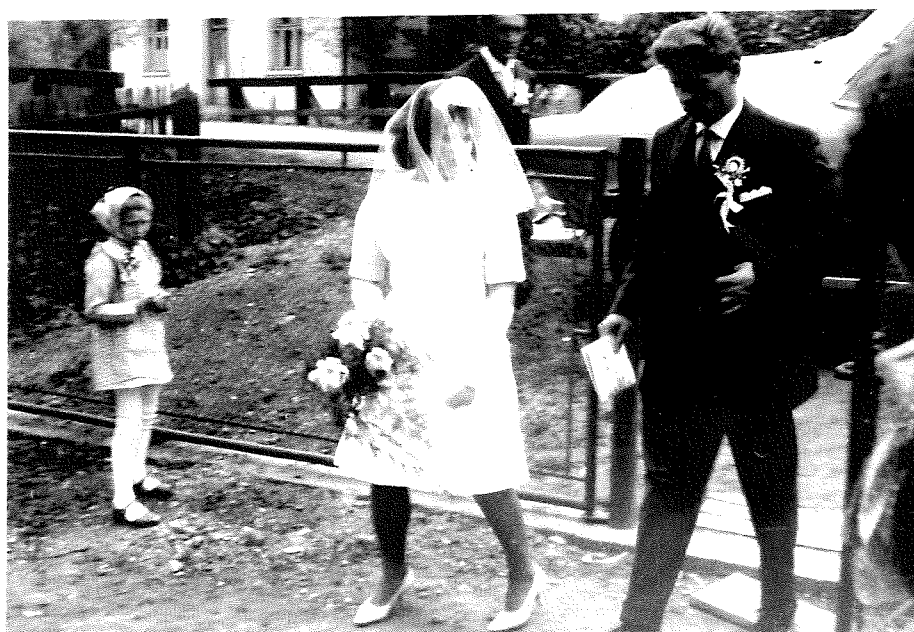
Šli jsme za doprovodu muzikantů a vesničanů k domu ženicha. Tam začaly družičky své svatební písničky, které se při tom zpívají. Vzaly s sebou ženicha, jeho rodiče, svědky a cesta pokračovala k domu nevěsty. Bydlela až na dolním konci dědiny. Začalo prošení o nevěstu. Je při tom hodně zvyků a svatebních písniček. První družička měla za úkol to všechno vyjednat a nejvíce řeči měl „dohazovač.“ Napřed nastrčili starší ženu v roušce, pak zase jinou, až konečně ženich poznal tu pravou. Ženich i nevěsta poklekli před oboje rodiče a prosili o požehnání. Rodiče požehnali, políbili a křížek na čelo dali. Nejedna slzička ukápala. Ale hned to vystřídalo veselí a rázná muzika. Hosté dostali hojné pohoštění, koláče a hlavně štamprlky slivovičky. Pak se za zpěvu a muziky odebrali svatebčané do chrámu Páně sv. Jana Nepomuckého. Tam tenkrát působil duchovní otec Richard Hovadík, který za války byl nucený odejít z pohraničí z Osoblahy. Byla sloužena mše svatá a při ní byly všechny obřady jako při pravé svatbě. Jenom ženich a nevěsta neměli spojené ruce a ani to „ano“ nevyznělo. Když se vyšlo z kostela, tak začalo veselí znova. Muzikanti spustili svatební pochod, družina výskala, zpívala a šli všichni na svatební oběd do hospody k „Petřákom“, kde byl hostinský pan Tomáš Kovařík.

Ještě než se tam došlo, čekaly na svatebčany maškary, ženy převlečené za různé masky. Zatáhly provaz a vybíraly „mýtné“- peníze, koláče, kořalku. Největší radost měly děti. Bylo jich nepočítaně. V hospodě si zasedl každý, kdo si našel místo. Ženich a nevěsta v čele stolu i s rodiči, celá družina a ostatní občané. Bylo uvítání a kuchařky začaly nosit jídlo. Polévku slepičí a lukše. Při tom vyzpěvovaly a vybíraly peníze na pliskýře na ruce, které měly ovázané. Ale ještě než se začalo obědovat, všichni povstali, pomodlili se před jídlem a teprve zasedli. Trvalo velice dlouho, než hostina skončila. Nebyly to ani řízky a pečeně jak jsme dnes zvyklí. Byla to prostá jídla. Omáčky, pohanka, kroupy, krupičná kaše s medem, ale všechno chutnalo a toho pití bylo také dost.

Potom muzikanti vyhrávali a mládež byla v kole. Tančily se ty valašské tance – ševcovská, kovářská, řeznická, metlová. Družina se držela za ruce a uprostřed nevěsta s ženichem měli sólo. Museli vystřídat všechny družičky a mláďence. Nám to tancování bylo velice vzácné, protože za celou válku se nesmělo tancovat.

Večer se zas už na stoly nosily koláče, pivo a kořalka. Celá ta oslava probíhala až do půlnoci, kdy bylo čepení nevěsty. To byl celý obřad. Nevěsta seděla na židli obklopená samými družičkami, které zpívaly písničku za písničkou. Při tom starší ženy místo krásného věnce nasazovaly a vázaly nevěstě na hlavu čepec a na ramena loktuše šátek, který už jako ženička nosila po celý život. Mladá dívka mohla chodit s rozpuštěnými vlasy, nebo s copy kolem hlavy, ale vdaná už nosila čepeček a na tom šátek a v zimě vlňák. Tímto ukázková svatba skončila. Dlouho jsme vzpomínali, jak se nám ta slavnost povedla. Za rok za dva už měly opravdové svatby také páry z naší ukázkové valašské svatby. Ale to už bylo další pokračování života každého z nás.

Výroba čaganů

Čagany – opěrné vycházkové hole. Byly vyráběny z bohatě kořenového dřeva i deformovaných větví a kmínků listnatých stromů a kmínků jalovce. Hotoveny byly většinou pro vlastní potřebu nebo na individuální zakázku, obvykle z jednoho kusu.

Hromadnou výrobou ozdobných opěrných holí – čaganů ze samorostů se v naší obci zabýval pan Josef Oškera (1894 – 1963), hajný ve výslužbě. Ve čtyřicátých a padesátých letech dvacátého století své zboží nabízel na trzích a při různých slavnostech, včetně slavností lidových písní a tanců, konaných na Podřevnicku, Slovácku a Valašsku.

Oškerovy čagany – samorosty, byly dotvářeny ozdobnou řezbou. Rukojeti zdobily zvířecí motivy a do masivu hole byly někdy zabudovány lahvičky na slivovici, myslivecké vábničky, foukací harmoniky. Čagany bývaly většinou ze dvou dílů: opěrnou hůl hotovil z jedlové, smrkové či borovicové tyčoviny, z hlohových a habrových křivin a z jalovcových kmínků, držadlo pak vyráběl ze všemožných samorostlých křivin a deformátů, které často sám uměle vytvářel poraňováním a zalomováním vyhlédnutých kmínků či větví. Příliš křivé deformáty, určené k výrobě opěrné hole byly napařovány a vypínáním na desce rovnány. Za tepla také byly ohýbány tenké větvičky a výrustky na jehličnaté tyčovíně, které výrobce připevňoval zpět ke kmínku, čímž dosahoval bohatého dekorativního prostorového členění celého výrobku. Hůl i držadlo zdobil Oškera také vypalováním jednoduchého geometrického dekoru pomocí raznic. Některé jeho čagany měly držadlo a větší výrustky na holi dotvořeny plnoplastickou řezbou. Povrch celého výrobku zpravidla mořil a lakoal. Oškerovo nástrojové vybavení bylo velmi jednoduché. Používal pilky, sekery, kapesního nože, dlátek, vrtáků, rašple a smrkového papíru.

Vzpomínka

Pan Vítězslav Přikryl, bývalý ředitel všeminské školy vzpomíná na pana Oškeru takto: Josef Oškera - Barčák bydlel naproti Kachtíkovi hospody. Jeho čagany jsou snad roztroušeny po celém světě. Při návštěvě naší školy korejskou delegací, byli obdarováni čaganem přímo v jeho domě. Tehdy došlo k „zvláštní“ situaci: strýc je chtěl uctít slivovicí, ale skleničky byly tak špinavé, že nebylo přes ně vidět. To však strýca nepřivedlo do rozpaků. Do každé pořádně plivl a vytřel nepřiliš čistou hadrou. Naplnil je slivovicí a nabídl. Nedovedete si představit, jak mi tehdy bylo!!! Oba delegáti na sebe pohlédli, něco si korejsky řekli a obsah skleniček převrátili do sebe. To se opakovalo třikrát. Další čagan byl předán při návštěvě Zlína bývalému prezidentovi Antonínu Zápotockému. Další dostal vedoucí sovětské delegace v hostinci u Petráků, která navštívila naši obec. Když přijela jakákoliv zahraniční delegace do Zlína, vždy si odvážela čagan ze Všeminy.

Josef Oškera se svými výrobky čagany - samorosty

9/776

